แผนการดำเนินงาน ประจำปี 2562-2566

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

วิสัยทัศน์

1. วิสัยทัศน์

"เป็นผู้นำจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้ป่าปลูก ในปี 2565"

2. พันธกิจ

2.1 พัฒนาที่ดินสวนป่าให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2.2 พัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยให้สวนป่าเป็นฐาน

2.3 บริหารจัดการสวนป่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.4 สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการ

วัตถุประสงค์การจัดการ

ด้านเศรษฐกิจ

1. สนับสนุนประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตไม้จากสวนป่า

2. เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและผลผลิตในระดับสูงสุดของไม้ ในขณะที่จะต้องคุ้มครองดูแลด้านความหลากหลายทางชีวภาพไปในเวลาเดียวกันด้วย

3. เพื่อกำหนดให้สวนป่ามีความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ โดนมีปริมาณผลผลิตต่อหน่วยอยู่ ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน

4. เพื่อการวางแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ในระยะยาวและยั่งยืน

5. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบวนวัฒน์ที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า

6. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบ และเทคนิคการทำไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

7. เพื่อการใช้ระบบการสำรวจข้อมูลสวนป่าที่ทันสมัย ประหยัด และถูกต้องแม่นยำ

8. เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายไทย และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ [Compliance with Thai Laws and International Agreements]

ด้านสังคม

1. ส่งเสริมสถานภาพทางด้านสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ของชุมชนท้องถิ่น

2. เพื่อจรรโลงและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ดีของคนงานและชุมชนท้องถิ่น รอบๆสวนป่า

3. เพื่อยอมรับสิทธิตามกฎหมายและสิทธิตามขนบธรรมเนียมประเพณี ในการเป็นเจ้าของ,การใช้ประโยชน์,การจัดการพื้นที่ และทรัพยากรต่างๆของชนพื้นเมือง ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสวนป่า

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสวนป่ากับชุมชนท้องถิ่น

5. เพื่อสร้างบทบาท และตอบแทนสังคม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกับชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า

2. ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่สวนป่า

3. อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์,หายาก และถูกคุกคาม

4. ส่งเสริมความสมดุล ด้านการกระจายของชั้นอายุไม้ เพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศ คำนึงถึงการรักษาสัดส่วนที่เหมาะสมของป่าไม้ที่มีอายุมากๆ ในพื้นที่สวนป่า

5. เพื่อกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่สวนป่าไว้อย่างน้อยประมาณ 5 % ของพื้นที่รวมสวนป่า

6. การอนุรักษ์พื้นที่ที่ทราบว่าจะเป็นแหล่งกำเนิดของพืช/สัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์ และหายาก (นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่กำหนด) และพื้นที่วางไข่ และผสมพันธุ์ ของสัตว์ป่า

7. การคุ้มครองและฟื้นฟู ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ [The Preservation and Restoration of Habitats]

8. เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ [Water Management]ที่เหมาะสม

9. เพื่ออนุรักษ์ ปรับปรุงคุณภาพดิน และป้องกันการพังทลายของดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์

10. เพื่อเป็นการฟื้นฟู,การจัดการแปลงปลูก และและการฟื้นฟูหลังการโค่นล้มไม้ [Regeneration, Stand Management and Felling]

11. .เพื่อการจัดการสวนป่าในบริเวณที่อยู่ติดกับพื้นที่เกษตร ป้องกันและลดผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพและลักษณะของภูมิทัศน์ดั้งเดิม

12. อนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์

ประวัติงานสวนป่าขุนหาญ

งานสวนป่าขุนหาญ รับมอบจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2538 มีสถานะเป็นงานสวนป่าสังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(สมัยนั้น) ที่ให้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ป่าบกทั่วประเทศและให้ส่งมอบสวนป่าที่ปลูกทดแทนตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ที่หมดอายุดูแลบำรุงรักษาให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ มีสวนป่าอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ดังนี้

1. สวนป่าขุนหาญ เป็นสวนป่าโครงการที่ 3 (ปลูกแทนบริษัทศรีสะเกษทำไม้จำกัดตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้) ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ “ป่าฝั่งขวาห้วยศาลา” ท้องที่ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ตามแผนที่มาตราส่วน 1:50000 ระวาง 5838 II ค่าพิกัด 48 P 0438685 E 1605924 N ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในระบบหมู่บ้านป่าไม้ เริ่มปลูกตั้งแต่ปี 2517 การดำเนินการในระยะแรกนั้นประสบกับปัญหาในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากอยู่ในเขตปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย อยู่ห่างจากชายแดนไทย-กัมพูชา เพียง 18 กิโลเมตร เป็นอุปสรรคต่อการปลูกสร้างสวนป่าอย่างยิ่ง สามารถดำเนินการปลูกสร้างสวนป่ามีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 4,664 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกไม้ยูคาลิปตัส มีไม้ประดู่ ยางนา พะยูง ปะปนอยู่ในบางแปลง การดำเนินงานของสวนป่าในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนชนิดไม้เป็นไม้ยางพารา เนื้อที่ 3,767 ไร่ มีภารกิจในการบริหารจัดการสวนป่าให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้ดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ตามนโยบายและเป้าหมายขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

2. สวนป่ากันทรารมย์ เป็นสวนป่าโครงการที่ 4 (ปลูกโดยบริษัท ศรีสะเกษทำไม้ จำกัด ตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้) รับมอบพื้นที่สวนป่าจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2534 รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 421 ไร่ ชนิดไม้ที่ปลูกคือ ไม้ยูคาลิปตัส สวนป่ากันทรารมย์ แปลงปี 2531 ตั้งอยู่บริเวณป่าเตรียมการสงวนตามมติคณะรัฐมนตรีป่าฝั่งซ้ายห้วยศาลา ท้องที่ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากอำเภอภูสิงห์ 12 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากงานสวนป่าขุนหาญ 70 กิโลเมตร

3. สวนป่าพนมชัย เป็นสวนป่าโครงการที่ 5 (ปลูกโดยงบประมาณของกรมป่าไม้) ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2548 คือแปลงปี 2533-2536 รวมมีพื้นที่ 874 ไร่ตั้งอยู่ในเขตป่าตามมติคณะรัฐมนตรีป่าฝั่งซ้ายห้วยศาลา ตำบลห้วยตามอญ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากงานสวนป่าขุนหาญ ประมาณ 90 กิโลเมตร การดำเนินงานของสวนป่าในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนชนิดไม้เป็นไม้ยางพารา เนื้อที่ 150.060 ไร่ มีภารกิจในการบริหารจัดการสวนป่าให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้ดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ตามนโยบายและเป้าหมายขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

4.สวนป่าแนวกันชน เป็นสวนป่าโครงการที่ 5 (ปลูกโดยงบประมาณของกรมป่าไม้) ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2548 คือแปลงปี 2535 รวมพื้นที่ 505 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งขวาห้วยศาลา ท้องที่ตำบลตึกชูและปรือใหญ่ อำเภอภูสิงห์และขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากงานสวนป่าขุนหาญ ประมาณ 80 กิโลเมตร

2.2 ที่ตั้ง

สวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 92 หมู่ที่ 17 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พิกัด UTM Zone 48 0438685 E/ 1605924 N (Latitude 14.528413 Longitude 104.426894)

อาณาเขตติดต่อของสวนป่าขุนหาญ

ทิศเหนือ บ้านบักดอง หมู่ที่ 22 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก บ้านสวนป่า หมู่ที่ 17 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก บ้านห้วยจันทร์ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ บ้านน้ำมุด หมู่ที่ 16 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

สภาพภูมิอากาศและอุตุนิยมวิทยา

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบประเภทลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีลานหินอยู่บางพื้นที่ มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย 180-240 เมตร ความลาดชันของพื้นที่โดยเฉลี่ยร้อยละ 5.0-10.0 พื้นที่ป่าโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบพื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 220 เมตร มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี 1,435.30 มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน และฤดูแล้งเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.5 องศาเซลเซียส ต่ำสุดเฉลี่ย 22.1 องศาเซลเซียส

อุทกวิทยาน้ำผิวดินและแหล่งน้ำ

ในบริเวณพื้นที่สวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีลำห้วยขนาดเล็กกระจายทั่วพื้นที่ เป็นลำห้วยแห้ง มีน้ำเฉพาะในช่วงน้ำหลากในฤดูฝน อาทิ ห้วยจันทร์ ห้วยภูดิน ห้วยตาเส็ด กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ บริเวณ ทิศตะวันออกของพื้นที่สวนป่าเป็นที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำหนองหว้า ต่อเนื่องกับอ่างเก็บน้ำบ้านภูดินทางด้าน ทิศใต้ นอกจากนี้เขตพื้นที่สวนป่าขุนหาญทางด้านทิศตะวันตกยังมีพื้นที่ติดต่อกับอ่างเก็บน้ำบ้านห้วยจันทร์ด้วยเช่นกัน

ทรัพยากรชีวภาพ

1. ลักษณะเชิงปริมาณและความหลากชนิดของไม้ยืนต้น

ผลการศึกษา พบว่า ในแปลง สำรวจแปลงป่าธรรมชาติหรือพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า ปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และ ปี 2522/2523 มีจำนวนต้นทั้งสิ้น 708 ต้น 47 ชนิด 44 สกุล 26 วงศ์ โดยพบขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางสูงสุดเท่ากับ 88.17 เซนติเมตร (ตารางที่ 3-1) โดยในการสำรวจครั้งนี้พบจำนวนต้น และจำนวนชนิดสูงสุดในแปลง ปี 2520/2521 เท่ากับ 268 ต้น และ 27 ชนิด ตามลำดับ ในด้านของขนาดพื้นที่หน้าตัดรวมของแปลง พบว่า แปลงปี 2517/2518 มีพื้นที่หน้าตัดรวมสูงสุด รองลงมาคือแปลงปี ปี 2519/2520 และ ปี 2522/2523 มีขนาด พื้นที่หน้าตัดรวมเท่ากับ 3.05, 2.40 และ 2.28 ตารางเมตรต่อแปลง ตามลำดับ โดยแปลงปี 2521/2522 มีค่าต่ำสุด (1.90 ตารางเมตร)

ชนิดพันธุ์ไม้ในวงศ์ Fabaceae พบจำนวนชนิดมากที่สุดเท่ากับ 10 ชนิด ได้แก่ เก็ดขาว (Dalbergia ovata Graham ex Benth. var. glomeriflora (Kurz) Thoth.)ขะเจ๊าะ (Millettia leucantha Kurz var. buteoides (Gagnep.) P. K. Lôc) เขลง (Dialium cochinchinense Pierre) ฉนวน (Dalbergia nigrescens Kurz) ทองหลางป่า (Erythrina stricta Roxb.) ประดู่ป่า (Pterocarpus macrocarpus Kurz) พะยูง (Dalbergia cochinchinensis Pierre) พันชาด (Erythrophleum succirubrum Gagnep.) มะค่าแต้ (Sindora siamensis Teijsm. ex Miq. var. siamensis) แ ละอะราง (Peltophorum syrrhachis (Miq.) Kurz) ซึ่งมีจำนวนต้นรวมสูงสุดเท่ากับ 193 ต้น วงศ์ที่พบจำนวนต้นมากรองลงมา คือวงศ์ Myrtaceae มีจำนวนทั้งหมด 101 ต้น โดยในวงศ์นี้พบจำนวนต้น ยูคาลิปตัส

(Eucalyptuscamaldulensis Dehnh.) สูงสุดเท่ากับ 96 ต้น ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำรวจพบว่ามีการปรากฏในแปลงตัวอย่างทุกแปลง มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชนิด ได้แก่ โมกมัน (Wrightia arborea (Dennst.) Mabb.) มะกอกเกลื้อน (Canarium subulatum Guillaumin) ประดู่ป่า (Pterocarpus macrocarpus Kurz) พลับพลา (Microcos paniculata L.) และขว้าว (Haldina cordifolia (Roxb.) Ridsdale) ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปรากฏในแปลงสำรวจเพียงแปลงเดียวจากทั้งหมด 5 แปลง ซึ่งอาจหมายถึงเป็น ชนิดพันธุ์ไม้หายากหรือเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่เติบโตและกระจายตัวได้ดีในเฉพาะจุดหรือบางบริเวณ พบว่ามี จำนวนทั้งสิ้น 12 ชนิด ได้แก่ ยางโอน (Monoon viride (Craib) B. Xue & R. M. K. Saunders) พบในแปลงสำรวจ ปี 2520/2521 แคทราย (Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.) Seem.) พบใน แปลง สำรวจ ปี 2517/2518 ชะมวง (Garcinia cowa Roxb. ex Choisy) พบในแปลงสำรวจ ปี 2519/2520 เก็ดขาว (Dalbergia ovata Graham ex Benth. var. glomeriflora (Kurz) Thoth.) พบ ในแปลง สำรวจปี 2521/2522 ทองหลางป่า (Erythrina stricta Roxb.) พบในแปลงสำรวจ ปี 2520/2521 ปอแก่นเทา (Grewia eriocarpa Juss.) พบในแปลงสำรวจปี 2522/2523 ยมหิน (Chukrasia tabularis A. Juss.) พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522 ยอเถื่อน (Morinda citrifolia L.)พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522 ตะขบป่า (Flacourtia indica (Burm. f.) Merr.) พบในแปลงสำรวจปี 2520/2521 ตะคร้อ (Schleichera oleosa (Lour.) Merr.) พบในแปลง สำรวจปี 2520/2521 เหมือดหอม (Symplocos racemosa Roxb.) พบในแปลงสำรวจปี 2522/2523 และ Unidentified พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522

สำหรับชนิดพันธุ์ไม้ที่พบจำนวนต้นเพียงต้นเดียว มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ชนิด จากการสำรวจในแปลง ได้แก่ แคทราย (Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.) Seem.) ชะมวง (Garcinia cowaRoxb. ex Choisy) เก็ดขาว (Dalbergia ovata Graham ex Benth. var. glomeriflora (Kurz) Thoth.) ทองหลางป่า (Erythrina stricta Roxb.) ยมหิน (Chukrasia tabularis A. Juss.) มะหาด (Artocarpus lacucha Roxb. ex Buch.-Ham.) ตะคร้อ (Schleichera oleosa (Lour.) Merr.) เหมือดหอม (Symplocos acemosa Roxb.) และ Unidentified อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาถึงจำนวนต้นในแต่ละชนิดแล้วพบว่า แปลงป่าธรรมชาติ ปี 2520/2521 นั้นมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ภายในแปลงตัวอย่างที่นอกจาก ยูคาลิบตัส (Eucalyptus camaldulensis Dehnh.) ที่มีจำนวนต้นภายในแปลงสูงสุดแล้ว ยังพบชนิดพันธุ์ไม้อื่นๆ ที่ขึ้นแข่งขันในแปลงได้เป็นอย่างดี เช่น ขะเจ๊าะ (Millettia leucantha Kurz var. buteoides (Gagnep.) P. K. Lôc)พบจ านวน 43 ต้น พลับพลา (Microcos paniculata L.) พบจ านวน 41 ต้น แคหัวหมู (Markhamia stipulata (Wall.) Seem. var. stipulate) พบ จ า นวน 23 ต้ น ข ว้ า ว (Haldina cordifolia (Roxb.)
Ridsdale) พบจ านวน 18 ต้น และ ติ้วเกลี้ยง (Cratoxylum cochinchinense (Lour.) Blume) พบ จำนวน 15 ต้น เป็นต้น จึงทำให้เมื่อประเมินความหลากชนิดโดยใช้สมการของ Shannon – Weiner diversity indices (H) พบว่า มีค่าสูงรองจากแปลง 2517/2518 ที่มีอายุมากกว่า ในส่วนของขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอกสูงสุดของแต่ละชนิดพันธุ์ไม้ยืนต้น จากการสำรวจพบว่า ชนิดพันธุ์ไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอกสูงสุด คือ ขว้าว (Haldina cordifolia(Roxb.) Ridsdale) รองลงมา คือ ประดู่ป่า (Pterocarpus macrocarpus Kurz) ยางนา (Dipterocarpus alatus Roxb. ex G. Don) ยูคาลิปตัส (Eucalyptus camaldulensis Dehnh.) และ พะยอม (Shorea roxburghii G. Don) ตามลำดับ มีขนาดเท่ากับ 88.2, 63.7, 60.5, 52.5 และ 47.5 เซนติเมตร ตามลำดับ

ในขณะที่ขนาดพื้นที่หน้าตัดรวม (Basal area) ชนิดพันธุ์ไม้ที่มีขนาดพื้นที่หน้าตัด รวมสูงสุด คือ ยูคาลิปตัส (Eucalyptus camaldulensis Dehnh.) ป ระ ดู่ ป่ า (Pterocarpus macrocarpus Kurz) แ ล ะ ขะเจ๊าะ (Millettia leucantha Kurz var. buteoides(Gagnep.) P. K. Lôc) มีค่าเท่ากับ 2.676, 2.338 และ 1.126 ตาราง เมตร ต่อแปลง ตามลำดับ

2. ลักษณะเชิงปริมาณและความหลากชนิดของลูกไม้ (Sapling) และกล้าไม้ (Seedling)

ลักษณะเชิงปริมาณและความหลากชนิดของลูกไม้ (Sapling) และกล้าไม้ (Seedling) ในแปลงตัวอย่างพื้นที่ป่าธรรมชาติ แสดงไว้ในตารางที่ 3-6 และ 3-7 โดยพบจำนวนชนิดพันธุ์ในระยะลูกไม้ และ กล้าไม้ เท่ากับ 33 และ 26 ตามลำดับ ในขณะที่ จำนวนกล้าไม้ที่พบในแปลงยางพารา ถึง 44 ชนิด ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปรากฏในแปลงสำรวจเพียงแปลงเดียวจากทั้งหมด 5 แปลงสำรวจ ซึ่งอาจหมายถึงเป็นชนิดพันธุ์ไม้หายากหรือเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่เติบโตและกระจายตัวได้ดีในเฉพาะจุดหรือบางบริเวณ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 14 ชนิด กล่าวคือ ชนิดพันธุ์ไม้พบเฉพาะในแปลงสำรวจปี 2517/2518 ได้แก่ แคทราย (Dolichandrone serrulata (Wall. ex DC.) Seem.) มะพอก (Parinari anamensisHance) ฉนวน (Dalbergia nigrescens Kurz) กระบก (Irvingia malayana Oliv. ex A. W. Benn.) แหลบุก (Phoebe lanceolata (Nees) Nees) ชนิดพันธุ์ไม้พบเฉพาะในแปลงสำรวจปี 2519/2520 ได้แก่ ไกรทอง (Erythroxylum cuneatum (Miq.) Kurz) กระบก (Irvingia malayana Oliv. ex A. W. Benn.) หมีเหม็น (Litsea glutinosa (Lour.) C. B. Rob.) มะเดื่อปล้อง (Ficus hispida L. f.) มะหาด(Artocarpus lacucha Roxb. ex Buch.-Ham.) หว้าขี้แพะ (Syzygium cumini (L.) Skeels) ช้างน้าว(Ochna integerrima (Lour.) Merr.) ชนิดพันธุ์ไม้ พบในแปลง สำรวจ ปี 2520/2521 ได้แก่ ข่อย (Streblus asper) ชนิดพันธุ์ไม้พบในแปลงสำรวจ ปี 2521/2522 ได้แก่ เหมือดหอม (Symplocos racemosa Roxb.) ชนิดพันธุ์ ไม้ พบ ในแปลง สำรวจ ปี 2522/2523 ต ะ แ บ ก เลือด (Terminalia mucronata Craib & Hutch.) ในขณะที่ แคหัวหมู (Markhamia stipulata (Wall.) Seem. var. stipulate) พบได้ทุกแปลงสำรวจสำหรับความหลากชนิดพันธุ์ที่อยู่ในระยะกล้าไม้ (Seedling) ที่ปรากฏในแปลงสำรวจในพื้นที่จะพบชนิดพันธุ์ที่ปรากฏในทุกๆ แปลงสำรวจในพื้นที่แปลงป่าธรรมชาติ มีจำนวน 2 ชนิด คือ ย่านาง (Tiliacora triandra (Colebr.) Diels) และ มะหวด (Lepisanthes rubiginosa (Roxb.) Leenh.)

3. ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้

ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้ ในแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2517/2518 ยูคาลิปตัส มีค่าความสำคัญทางนิเวศสูงสุด รองลงมา คือ ยางนา มะกอกเกลื้อน ประดู่ป่า และ แคหัวหมู มีค่าเท่ากับ 54.18, 34.27, 32.50 28.85 และ 25.00 ตามลำดับ

ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้ ในแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2519/2520 ประดู่ป่า มีค่าความสำคัญทางนิเวศสูงสุด รองลงมา คือ ยูคาลิปตัส หมีเหม็น โมกมัน และ มะเกลือกา มีค่าเท่ากับ 113.94 74.04 21.15 19.31 และ 12.90 ตามลำดับ

ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้ ในแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2520/2521 ยูคาลิปตัส มี ค่าความสำคัญทางนิเวศสูงสุด รองลงมา คือ ขะเจ๊าะ พลับพลา แคหัวหมู และ ขว้าวมีค่าเท่ากับ 71.27, 47.18, 32.75, 20.37 และ 18.37 ตามลำดับ

ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้ ในแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2521/2522 ขะเจ๊าะ มีค่า ความสำคัญทางนิเวศสูงสุด รองลงมา คือ โมกมัน มะกอกเกลื้อน โมกมัน และ ประดู่ป่า มีค่าเท่ากับ 74.43, 46.77, 33.64, 25.01 และ 24.91 ตามลำดับ

ความสำคัญทางนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ไม้ ในแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2522/2523 ขว้าว มีค่าความสำคัญทางนิเวศสูงสุด รองลงมา คือ ปอแก่นเทา พันชาด ตะแบกแดง และ ขะเจ๊าะ มีค่าเท่ากับ 66.65, 35.56, 28.00, 27.00 และ 26.93 ตามลำดับ

ทรัพยากรสัตว์ป่า

การสำรวจความหลากหลายทางด้านสัตว์ป่า ในพื้นที่สวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ใช้วิธีการ สำรวจโดยตรง เช่น การพบเห็นสัตว์ป่า ได้ยินเสียงร้อง ร่องรอยทั้งจากรอยตีนหรือกองมูล เป็นต้น และการ สำรวจโดยการสอบถามจากราษฎร ซึ่งเป็นตัวแทนของคนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสำรวจและปลูกฝังแนวคิดในการอนุรักษ์สัตว์ป่าในพื้นที่ รายงานนี้ ได้สรุปจำนวนชนิดในแต่ละสถานภาพการอนุรักษ์ สถานภาพตามฤดูกาล ตามถิ่นที่อาศัย ซึ่งได้ผลการสำรวจทั้งหมด 75 ชนิด ในแต่ละประเภทของสัตว์ป่า กล่าวคือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพบ 10 ชนิด นกป่าพบ 30 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานพบ 23 ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบ 11 ชนิด โดยมีภาพสัตว์ป่าตัวอย่างที่สามารถพบได้ทั้งในพื้นที่แปลงปลูกยางพาราและป่าธรรมชาติที่มีการฟื้นฟู

ความหลากหลายชนิดและโครงสร้างทางสังคมสัตว์ป่า

ความหลากชนิดจากค่าดัชนีความหลากชนิดของ Shannon and Wiener พบว่ามีค่าเฉลี่ย ค่าความหลากชนิดอยู่ที่ระดับปานกลาง คือ 2.11 เมื่อแยกเป็นพื้นที่แปลงปลูกยางพารามีค่าเฉลี่ย ความหลากชนิดน้อยกว่าแปลงป่าธรรมชาติมีค่าเท่ากับ 1.78 และ 2.44 ตามลำดับ โดยแปลงที่มีความหลากชนิดของสัตว์ป่ามากที่สุดคือ แปลงป่าธรรมชาติที่ปล่อยให้มีการ ฟื้นฟูปี 2521/2522 พบกลุ่ม สัตว์ป่าได้หลากหลายผนวกกับมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติในพื้นที่ และเป็นหย่อมของป่าธรรมชาติที่มีความ กว้างพอสมควรเหมาะแก่การเป็นแหล่งที่อาศัยและพักหลบของสัตว์ป่า โดยเฉพาะกลุ่มของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และสัตว์เลื้อยคลาน ส่วนแปลงปลูกยางพาราที่มีค่าความหลากชนิดน้อยที่สุดคือแปลง 2556 ซึ่งเป็นแปลงอายุน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากการเข้าใช้ประโยชน์ของเกษตรกรซึ่งมีการปลูกพืชสลับกับยางพารา ตลอดจนยางพารามีขนาดเล็กยังไม่เป็นที่เหมาะสมแก่การอาศัยหรือปรากฏของสัตว์ป่า เป็นต้น

1. สัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม

การสำรวจสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม กระทำบนเส้นทางเดินและจุดสำรวจ ในแปลงปลูกยางพารา ทั้ง 5 แปลงปลูก และป่าธรรมชาติที่ปล่อยฟื้นฟูทั้ง 5 พื้นที่ ผนวกกับการสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 10 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น(resident) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 10 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 7 ชนิด แบบ endangered 1 ชนิด แบบ data deficient 1 ชนิด และแบบ near threatened 1 ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 7 ชนิด และเป็นสัตว์ป่าที่อยู่ในบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites) บัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด ส่วนการสำารวจสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม จำแนกตามถิ่นที่อาศัย พบว่าแปลงปลูกยางพาราปี 2547 พบ 3 ชนิด ปี 2549 พบ 3 ชนิด ปี 2550 พบ 3 ชนิด ปี 2553 พบ 3 ชนิด และปี 2556 พบพื้นที่ละ 3 ชนิดและแปลงป่าธรรมชาติที่เกิดจากการพื้นฟูตามปีที่ปล่อยให้มีการฟื้นฟู คือ

แปลงป่าธรรมชาติ ปี 2517/2518 พบ 5 ชนิด ปี 2519/2520 พบ 4 ชนิด ปี 2520/2521 พบ 5 ชนิด ปี 2521/2522 พบ 7 ชนิด และปี 2522/2523 พบ 4 ชนิด

2. นกป่า

การสำรวจสัตว์ปีก โดยเฉพาะกลุ่มนกป่า บริเวณแปลงปลูก ถนน พื้นที่เกษตรกรรมใกล้เคียง และแหล่งน้ำใกล้เคียงพื้นที่แปลง โดยศึกษาบนเส้นทางเดินและจุดสำรวจ ในแปลงปลูกยางพาราทั้ง 5 แปลงปลูก และป่าธรรมชาติที่ปล่อยฟื้นฟูทั้ง 5 พื้นที่ ผนวกกับการสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางในการ สำรวจ พบกลุ่มนกป่า จำนวน 30 ชนิด นกป่าทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) ทุกชนิด โดยเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern ทั้ง 30 ชนิด เป็นสัตว์ป่าตามบัญชีคุ้มครองของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด 30 ชนิด โดยเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 28 ชนิด และ แบบ Near Threatened 2 ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 29 ชนิด ยกเว้นนกเขาชวา และมีชนิดที่อยู่ในบัญชีการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศ (Cites) ในบัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด ส่วนการสำรวจสัตว์ปีก กลุ่มของนกป่า จำแนกตามถิ่นที่อาศัย พบว่าแปลงปลูกยางพาราปี 2547 พบ 6 ชนิด ปี 2549 พบ 11 ชนิด ปี 2550 พบ 12 ชนิด ปี 2553 พบ 13 ชนิด และปี 2556 พบ 9 ชนิด และแปลงป่าธรรมชาติที่เกิดจากการพื้นฟูตามปีที่ ปล่อยให้มีการฟื้นฟู คือ แปลงป่าธรรมชาติปี 2517/2518 พบ 6 ชนิด ปี 2519/2520 พบ 13 ชนิด ปี 2520/2521 พบ 17 ชนิด ปี 2521/2522 พบ 14 ชนิด และปี 2522/2523 พบ 13 ชนิด

3. สัตว์เลื้อยคลาน

การสำรวจสัตว์เลื้อยคลานบริเวณแปลงปลูกยางพารา และแหล่งน้ำใกล้เคียงพื้นที่แปลง โดยศึกษาบนเส้นทางเดินและจุดสำรวจ ในแปลงปลูกยางพาราทั้ง 5 แปลงปลูก และป่าธรรมชาติที่ปล่อย ฟื้นฟูทั้ง 5 พื้นที่ ผนวกกับการสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจ พบสัตว์เลื้อยคลาน จำนวน 23 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 11 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 10 ชนิด และสถานภาพ ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) 1 ชนิด คือ เต่าเหลืองหรือเต่าเพ็ก เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 9 ชนิด และอยู่ในบัญชีการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศในบัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด คือ งูเห่าไทย และเต่าเหลือง และบัญชีที่ 3 จำนวน 1 ชนิด คือ งูลายสอใหญ่ รายละเอียดดังตารางที่ 6-8 ส่วนการสำรวจสัตว์เลื้อยคลาน จำแนกตามถิ่นที่อาศัย พบว่าแปลงปลูก ยางพาราปี 2547 พบ 9 ชนิด ปี 2549 พบ 10 ชนิด ปี 2550 พบ 10 ชนิด ปี 2553 พบ 8 ชนิด และปี 2556 พบ 9 ชนิด และแปลงป่าธรรมชาติที่เกิดจากการ พื้นฟูตามปีที่ปล่อยให้มีการฟื้นฟู คือ แปลงป่าธรรมชาติปี 2517/2518 พบ 8 ชนิด ปี 2519/2520 พบ 14 ชนิด ปี 2520/2521 พบ 14 ชนิด ปี 2521/2522 พบ 15 ชนิด และปี 2522/2523 พบ 14 ชนิด เห็นได้ว่าพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีการฟื้นฟูในปีต่าง ๆ พบกลุ่มสัตว์เลื้อยคลานมากกว่าและเป็น คนละกลุ่มตามรูปแบบการหากินกับพื้นที่สวนป่ายางพารา ส่วนในพื้นที่ป่าธรรมชาติบางพื้นที่ที่มีลำน้ำธรรมชาติไหลผ่านพบสัตว์เลื้อยคลานที่อาศัยหากินอยู่ในน้ำเป็นหลัก คือ เต่านา และงูลายสอใหญ่ และ เป็นไปตามพฤติกรรมการหากินของสัตว์เหล่านี้ด้วย

4. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

การสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณแหล่งน้ำใกล้เคียงพื้นที่ แปลงสำรวจ โดยศึกษาบนเส้นทางเดินและจุดสำรวจ ในแปลงปลูกยางพาราทั้ง 5 แปลงปลูก และป่าธรรมชาติที่ปล่อยฟื้นฟูทั้ง 5 พื้นที่ ผนวกกับการสอบถามเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจ พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จำนวน 11 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 11 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 11 ชนิด และเป็นสัตว์ป่า คุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 1 ชนิด ส่วนการสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จำแนกตามถิ่นที่อาศัย พบว่าแปลงปลูกยางพาราปี 2547 พบ 2 ชนิด ปี 2549 พบ 2 ชนิด ปี 2550 ปี 2553 และปี 2556 พบพื้นที่ละ 1 ชนิด และแปลงป่าธรรมชาติที่เกิดจากการพื้นฟูตามปีที่ปล่อยให้มีการฟื้นฟู คือ แปลงป่าธรรมชาติ ปี 2517/2518 พบ 2 ชนิด ปี 2519/2520 พบ 7 ชนิด ปี 2520/2521 พบ 10 ชนิด ปี 2521/2522 พบ 7 ชนิด และปี 2522/2523 พบ 1 ชนิด เห็นได้ว่าพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีการฟื้นฟู ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมี ร่อยรอยของน้ำขังในฤดูฝนและช่วงเวลาที่ฝนตก จะพบกลุ่มสัตว์สะเทิน น้ำสะเทินบกมากกว่าพื้นที่สวนยางพาราทั้งหมด ยกเว้นแปลง 2517/2518 ที่ไม่มีแหล่งน้ำขัง หรือลำห้วยตามธรรมชาติไหลผ่าน และ สภาพป่าค่อนข้างทึบผนวกกับใกล้ที่พักอาศัยของชาวบ้าน

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคม ของสวนป่าขุนหาญ จำแนกเป็น เส้นทาง ดังนี้

1.จากกรุงเทพฯไปยังสวนป่าขุนหาญ มุ่งหน้าทางตะวันตกเฉียงเหนือ ไปยังถนนดินสอ ออกจากวงเวียนไปสู่ถนนราชดำเนินกลาง ขับตรงผ่านแยก ผ่านฟ้าลีลาศ เข้าสู่ถนนนครสวรรค์ เลี้ยวขวาที่แยกนางเลิ้ง เข้าสู่ถนนพิษณุโลก ชิดซ้ายเพื่อวิ่งถนนพิษณุโลก เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางลาด Phetchaburi Road ชิดขวาตรงทางแยก ตามป้ายบอกทางดินแดง/ถนนพระราม 9/แจ้งวัฒนะ ตัดเข้าไปยัง ทางพิเศษศรีรัช ขับตรงไปตลอดเพื่อวิ่งทางด่วนสายบางปะอิน-ปากเกร็ด/ทางพิเศษอุดรรัถยาขับไปทางบางปะอิน วิ่งคู่ขนาน ถนนพหลโยธิน ใช้ช่องทางขวาเพื่อเบี่ยงเข้าสู่ถนนหมายเลข 1 และหมายเลข 2 ใช้ทางออกชิดซ้าย ขับตรงไปตลอดถนนหมายเลข 24 แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 2111 เมื่อถึงวงเวียน ใช้ทางออกที่ 1 ไปยังถนนหมายเลข 2128 ออกจากวงเวียนไปสู่ถนนหมายเลข 2128 เลี้ยวขวาหลังสี่แยกลีเจริญอะไหล่ ไปยัง ถนนหมายเลข 2127 เลี้ยวขวาเข้าสวนป่าขุนหาญ รวมทั้งสิ้น 535 กิโลเมตร

2.เส้นทางย่อย ในแปลงปลูกสร้างสวนป่า เป็นเส้นทางตัดเชื่อมระหว่างแปลง ระหว่างขอบแปลงปลูกสร้างสวนป่า เป็นเส้นทางกึ่งชั่วคราว ใช้สำหรับตรวจการณ์ แบ่งขอบเขตสวนป่า ใช้ขนส่งกล้าไม้สัก และใช้สำหรับชักลากไม้

ข้อมูลด้านสังคม

สวนป่าสวนป่า มีการจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้เมื่อปี 2517 จำนวนสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ 133 ครอบครัว ประชากร ชาย 239 คน หญิง 236 คน รวม 475 คน

สวนป่าขุนหาญ มีหมู่บ้าน/ชุมชนรอบๆสวนป่า ที่มีส่วนได้-ส่วนเสีย จากการปลูกสร้างสวนป่า จำนวน 7 หมู่บ้าน ท้องที่ตำบลบักดอง ตำบลห้วยจันทร์ ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ จำนวนราษฎร ประมาณ 6,802 คน

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สวนป่าขุนหาญ โครงการที่ 3 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561

ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	พื้นที่ริ้อปลูก แปลงปี/ปีริ้อปลูก	ชนิดไม้ที่ปลูก	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	AREA (Ha)	ชนิดไม้
1	อ.อ.ป.อุบลฯ	สวนป่าขุนหาญ	3	2517-18	2517-18/2547	ยางพารา	3X8	882.00	151.589	24.254	ยางพารา
					2517-18/2548	ยางพารา	3X8		216.149	34.584	ยางพารา
					2517-18/2549	ยางพารา	3X8		301.059	48.169	ยางพารา
					2517-18/2549	ปาล์ม	9X9		15.532	2.485	ปาล์ม
					2517-18/2560	ปาล์ม	14x14x14		11.860	1.898	ปาล์ม
									173.890	27.822	
				รวม				**882.00**	**870.079**	139.213	
				2519-20	2519-20/2547	ยางพารา	3X8	512.00	356.875	57.100	ยางพารา
					2519-20/2552	ยางพารา	3X8		106.351	17.016	ยางพารา
					2519-20/2546	โครเซียน่า	3X2.5		11.620	1.859	
									77.704	12.433	
				รวม				**512.00**	**552.550**	88.408	
				2520-21				734.00		0.000	
					2520-21/2550	ยางพารา	3X8		689.141	110.263	ยางพารา
					2520-21/2554	ยางพารา	3X8		17.692	2.831	ยางพารา
										0.000	
				รวม				**734.00**	**706.833**	113.093	
				2521-22				675.00		0.000	
					2521-22/2554	ยางพารา	3X8		139.844	22.375	ยางพารา
					2521-22/2555	ยางพารา	3X8		59.637	9.542	ยางพารา
					2521-22/2556	ยางพารา	3X8		71.972	11.516	ยางพารา
					2521-22/2551/2558	ยางพารา	3X8		498.669	79.787	ยางพารา
										0.000	
				รวม				**675.00**	**770.122**	123.220	
				2522-23				1,861.00		0.000	
					2522-23/2547	ยางพารา	3X8		106.671	17.067	ยางพารา
					2522-23/2549	ยางพารา	3X8		641.891	102.703	ยางพารา
					2522-23/2550	ยางพารา	3X8		103.653	16.584	ยางพารา
					2522-23/2552	ยางพารา	3X8		15.687	2.510	ยางพารา
					2522-23/2553	ยางพารา	3X1.5X15		128.236	20.518	ยางพารา
					2522-23/2555	ยางพารา	3X8		486.762	77.882	ยางพารา
					2522-23/2556	ยางพารา	3X8		332.487	53.198	ยางพารา
					2522-23/2557	ยางพารา	3X8		126.024	20.164	ยางพารา
									22.541	3.607	
				รวม				**1,861.00**	**1,963.952**	314.232	
			รวมทั้งสิ้น					**4,664.00**	**4,863.536**		

แปลงปลูกสร้างสวนป่า สวนป่าพนมชัย

ลำดับที่	แปลงปี	พื้นที่ (ไร่)	ชนิดไม้	แปลงปลูกปี	ระยะปลูก (เมตรX เมตร)	การทำไม้ (ไร่)	หมายเหตุ
1	2533	319.95	ประดู่,สัก	2533	2X8		สัก 29 ไร่
2	2533	50	สะเดา	2533	2X8		
3	2533	130.05	ยางพารา	2554	3X8		
3	2534	118	ประดู่	2534	2X8		
4	2535	194.99	ประดู่	2535	2X8		
5	2535	20.01	ยางพารา	2554	3X8		
6	2536	41	ประดู่	2536	2X8		
รวมทั้งสิ้น		**874**					

แปลงปลูกสร้างสวนป่า สวนป่าแนวกันชน

ลำดับที่	**แปลงปี**	**พื้นที่ (ไร่)**	**ชนิดไม้**	**ระยะปลูก (เมตรXเมตร)**	**การทำไม้ (ไร่)**	**หมายเหตุ**
1	2535	505	ยูคาลิปตัส	4X4		ถูกบุกรุก
รวมทั้งสิ้น		**505**				

แปลงปลูกสร้างสวนป่า สวนป่ากันทรารมย์ (อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ)

ลำดับที่	**แปลงปี**	**พื้นที่ (ไร่)**	**ชนิดไม้**	**ระยะปลูก (เมตรXเมตร)**	**การทำไม้ (ไร่)**	**หมายเหตุ**
1	2531	421	ยูคาลิปตัส	2X8		ถูกบุกรุก
รวมทั้งสิ้น		**421**				

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สวนป่าขุนหาญ โครงการที่ 3 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561

ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	พื้นที่ริ้อปลูก แปลงปี/ปีริ้อปลูก	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	การจำแนกใช้ประโยชน์ที่ดิน						พื้นที่ใช้คำนวน (ไร่)	ชนิดไม้
									Productive Area(PA)		Non-Productive Area(NPA)		Conservation Area			
									Havesthing Area (HA)	Un-Productive Area (NPA)	Conditional Area (CA)	Other Area (OA)	Economic Conservation Area (ECA)	Conservation Area (CA)		
1	อ.อ.ป.อุบลฯ	สวนป่าขุนหาญ	3	2517-18	2517-18/2547	3X8	882.00	151.589	150.408			1.181			151.030	ยางพารา
					2517-18/2548	3X8		216.149	208.650			4.146	3.353		208.470	ยางพารา
					2517-18/2549	3X8		301.059	301.059						300.440	ยางพารา
					2517-18/2549	9X9		15.532	15.532						15.532	ปาล์ม
					2517-18/2560	14x14x14		11.860	11.860						11.860	ปาล์ม
								173.890				19.332	154.558			
				รวม			**882.00**	**870.079**	**687.509**	**-**	**-**	**24.659**	**157.911**	**-**		
				2519-20	2519-20/2547	3X8	512.00	356.875	323.881			5.400	27.594		320.200	ยางพารา
					2519-20/2552	3X8		106.351	105.522			0.829			104.600	ยางพารา
					2519-20/2546	3X2.5		11.620				11.620				
								77.704				1.552	76.152			
				รวม			**512.00**	**552.550**	**429.403**	**-**	**-**	**19.401**	**103.746**	**-**		
				2520-21			734.00									
					2520-21/2550	3X8		689.141	611.830			13.820	63.491		608.980	ยางพารา
					2520-21/2554	3X8		17.692	17.444			0.248			17.360	ยางพารา
				รวม			**734.00**	**706.833**	**629.274**	**-**	**-**	**14.068**	**63.491**	**-**		
				2521-22			675.00									
					2521-22/2554	3X8		139.844	130.224			2.944	6.676		132.770	ยางพารา
					2521-22/2555	3X8		59.637	53.420			0.666	5.551		56.590	ยางพารา
					2521-22/2556	3X8		71.972	70.749			1.223			68.170	ยางพารา
					2521-22/2551/2558	3X8		498.669	402.744			4.156	91.769		400.300	ยางพารา
				รวม			**675.00**	**770.122**	**657.137**	**-**	**-**	**8.989**	**103.996**	**-**		
				2522-23			1,861.00									
					2522-23/2547	3X8		106.671	106.671						108.770	ยางพารา
					2522-23/2549	3X8		641.891	539.279			4.610	98.002		541.770	ยางพารา
					2522-23/2550	3X8		103.653	93.679			1.036	8.938		93.290	ยางพารา
					2522-23/2552	3X8		15.687	15.687						13.140	ยางพารา
					2522-23/2553	3X1.5X15		128.236	122.434			2.512	3.290		118.750	ยางพารา
					2522-23/2555	3X8		486.762	476.100			8.664	1.998		473.506	ยางพารา
					2522-23/2556	3X8		332.487	325.956			6.531			336.370	ยางพารา
					2522-23/2557	3X8		126.024	109.378			0.323	16.323		112.397	ยางพารา
								22.541				11.042	11.499			
				รวม			**1,861.00**	**1,963.952**	**1,789.184**	**-**	**-**	**34.718**	**140.050**	**-**		
			รวมทั้งสิ้น				**4,664.00**	**4,863.536**	**4,192.507**	**-**	**-**	**101.835**	**569.194**	**-**	**4,194.30**	

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าพนมชัย โครงการที่ 5

ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561

ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	พื้นที่รื้อปลูก แปลงปี/ปีรื้อปลูก	ชนิดไม้ที่ปลูก	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	การจำแนกใช้ประโยชน์ที่ดิน						พื้นที่ใช้คำนวน (ไร่)	ชนิดไม้
										Productive Area(PA)		Non-Productive Area(NPA)		Conservation Area			
										Havesthing Area (HA)	Un-Productive Area (NPA)	Conditional Area (CA)	Other Area (OA)	Economic Conservation Area (ECA)	Conservation Area (CA)		
1	อ.อ.ป.อุบลฯ	สวนป่าพนมชัย	5			สัก	2x8		28.520	28.520						29.040	สัก
						ประดู่	2x8	450.00	212.398	10.980	119.680	81.738				222.840	ประดู่
				2533	2533/2554	ยางพารา	3x8		130.120	130.120						130.050	ยางพารา
						สะเดา	2X8	50.00				50.000				50.000	สะเดา
									4.217				4.217				
				รวม				**500.00**	**425.255**	**169.620**	**119.68**	**131.738**	**4.217**	**-**	**-**		
				2534		ประดู่	2X8	118.00	33.004	8.683	23.921		0.400			118.000	ประดู่
				รวม				**118.00**	**33.004**	**8.683**	**23.921**	**-**	**0.400**	**-**	**-**		
						ประดู่	2X8		344.639	39.679	265.832	39.128				347.910	ประดู่
				2535	2535/2554	ยางพารา		215.00	18.956	18.956						20.010	ยางพารา
									5.181				5.181				
				รวม				**215.00**	**368.776**	**58.635**	**265.832**	**39.128**	**5.181**	**-**	**-**		
				2536		ประดู่	2X8	41.00	58.564			57.917	0.647			41.000	ประดู่
									-								
				รวม				**41.00**	**58.564**	**-**	**-**	**57.917**	**0.647**	**-**	**-**		
					สำนักงาน				23.654				**23.654**				
			รวมทั้งสิ้น					**874.00**	**909.253**	**236.938**	**409.433**	**228.783**	**34.099**	**-**	**-**	**958.850**	

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าแนวกันชน โครงการที่ 5

ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561

ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	การจำแนกใช้ประโยชน์ที่ดิน						พื้นที่ใช้คำนวน (ไร่)	ชนิดไม้
								Productive Area(PA)		Non-Productive Area (NPA)		Conservation Area			
								Havesthing Area (HA)	Un-Productive Area (NPA)	Conditional Area (CA)	Other Area (OA)	Economic Conservation Area (ECA)	Conservation Area (CA)		
1	อ.อ.ป.อุบลฯ	สวนป่าแนวกันชน	5	2535	4X4	505				21.530					ยูคาลิปตัส
			รวมทั้งสิ้น			**505.00**	**-**	**-**	**-**	**21.530**	**-**	**-**	**-**		

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่ากันทรารมย์ - ภูสิงห์ โครงการที่ 4

ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561

ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	การจำแนกใช้ประโยชน์ที่ดิน						พื้นที่ใช้คำนวน (ไร่)	ชนิดไม้
								Productive Area(PA)		Non-Productive Area(NPA)		Conservation Area			
								Havesthing Area (HA)	Un-Productive Area (NPA)	Conditional Area (CA)	Other Area (OA)	Economic Conservation Area (ECA)	Conservation Area (CA)		
1	อ.อ.ป.อุบลฯ	สวนป่ากันทรารมย์	4	2531	2X8	421	553.840			547.242	6.598				ยูคาลิปตัส
		- ภูสิงห์													

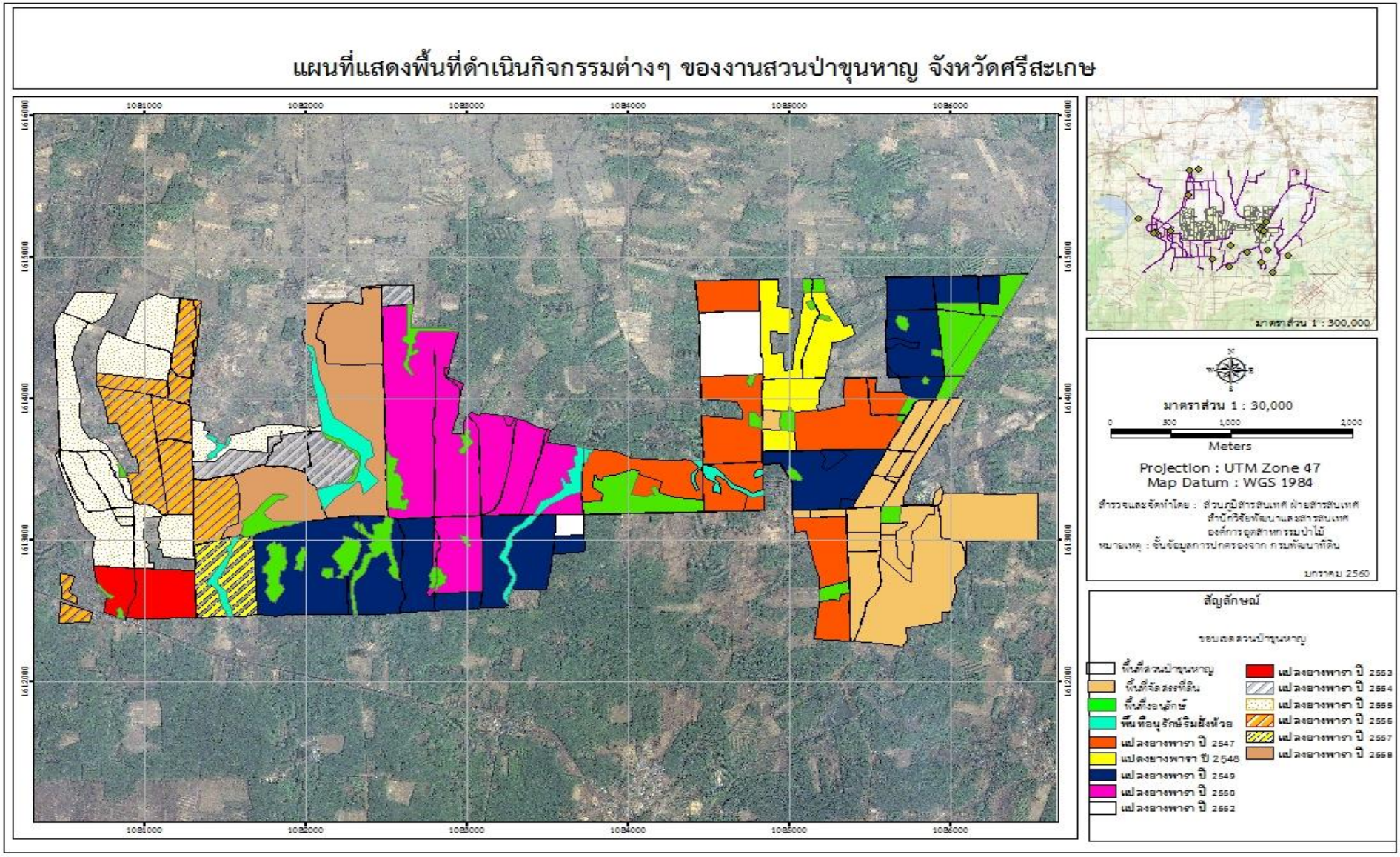
แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของงานสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
1081000
1082000
1083000
1084000
1085000
1086000
1616000
1615000
1614000
1613000
1612000
มาตราส่วน 1 : 300,000
มาตราส่วน 1 : 30,000
0
500
1,000
2,000
Meters
Projection : UTM Zone 47
Map Datum : WGS 1984
สำรวจและจัดทำโดย : ส่วนภูมิสารสนเทศ ฝ่ายสารสนเทศ
สำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
หมายเหตุ : ชั้นข้อมูลการปกครองจาก กรมพัฒนาที่ดิน
มกราคม 2560
สัญลักษณ์
ขอบแปลงสวนป่าขุนหาญ
พื้นที่สวนป่าขุนหาญ
พื้นที่จัดสรรที่ดิน
พื้นที่งอนลักษ์
พื้นที่อนุรักษ์ริมฝั่งห้วย
แปลงยางพารา ปี 2547
แปลงยางพารา ปี 2548
แปลงยางพารา ปี 2549
แปลงยางพารา ปี 2550
แปลงยางพารา ปี 2552
แปลงยางพารา ปี 2553
แปลงยางพารา ปี 2554
แปลงยางพารา ปี 2555
แปลงยางพารา ปี 2556
แปลงยางพารา ปี 2557
แปลงยางพารา ปี 2558

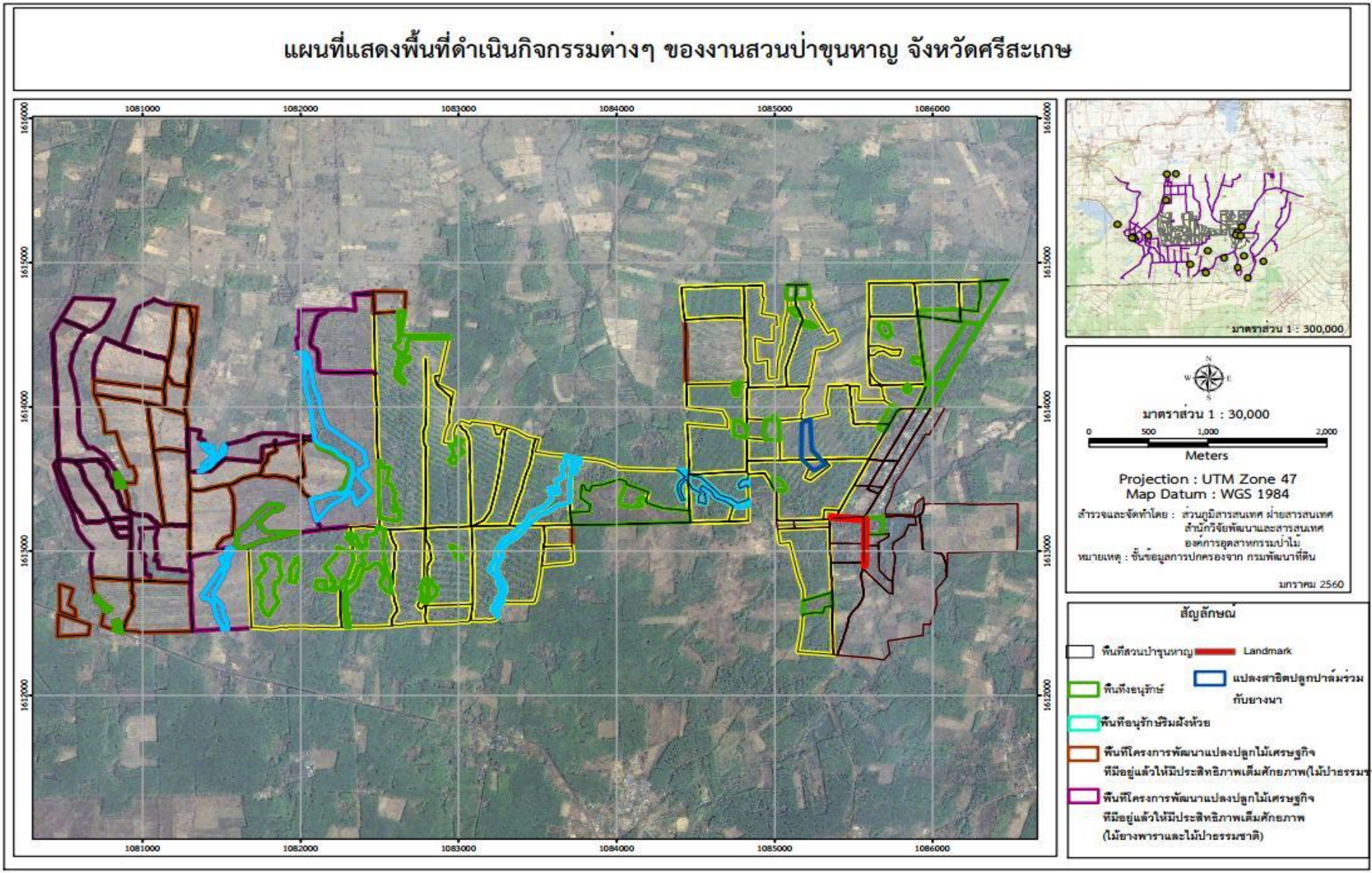
แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของงานสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
1081000
1082000
1083000
1084000
1085000
1086000
1616000
1615000
1614000
1613000
1612000
มาตราส่วน 1 : 300,000
มาตราส่วน 1 : 30,000
0
500
1,000
2,000
Meters
Projection : UTM Zone 47
Map Datum : WGS 1984
สำรวจและจัดทำโดย : ส่วนภูมิสารสนเทศ ฝ่ายสารสนเทศ
สำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
หมายเหตุ : ชั้นข้อมูลการปกครองจาก กรมพัฒนาที่ดิน
มกราคม 2560
สัญลักษณ์
พื้นที่สวนป่าขุนหาญ
Landmark
พื้นที่งอนุรักษ์
แปลงสาธิตปลูกปาล์มร่วม
กับยางนา
พื้นที่อนุรักษ์ริมฝั่งห้วย
พื้นที่โครงการพัฒนาแปลงปลูกไม้เศรษฐกิจ
ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพ(ไม้ป่าธรรมชาติ)
พื้นที่โครงการพัฒนาแปลงปลูกไม้เศรษฐกิจ
ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพ
(ไม้ยางพาราและไม้ป่าธรรมชาติ)

โครงสร้างอัตรากำลัง

จำนวนพนักงาน และลูกจ้าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน ดังนี้

หัวหน้างานสวนป่า	จำนวน	1	อัตรา
ผู้ช่วยหัวหน้างานสวนป่า	จำนวน	2	อัตรา
พนักงานปฏิบัติการ	จำนวน	3	อัตรา
พนักงานปฏิบัติการสัญญาจ้าง	จำนวน	1	อัตรา
ลูกจ้างเหมา	จำนวน	22	คน

การวิเคราะห์สถานภาพสวนป่า (SWOT)

จุดแข็ง (Strength)

1. สภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศเหมาะแก่การปลูกสร้างสวนป่าไม้เศรษฐกิจ
2. บุคลากรสวนป่ามีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจในการปลูกสร้างและเก็บเกี่ยวผลผลิต
3. ลูกจ้าง/แรงงาน เป็นบุคคลท้องถิ่นในพื้นที่ มีความเป็นระเบียบ สามารถปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สวนป่ากำหนดให้ได้เป็นอย่างดี
4. มียานพาหนะเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
5. พื้นที่สวนป่าใกล้เส้นทางคมนาคม มีความสะดวกและคล่องตัวในการติดต่อสื่อสาร
6. ทรัพย์สินด้านการผลิต เช่น โรงชั่งน้ำยาง อยู่ในสภาพที่ดีและสะอาด
7. มีการปลูกไม้ป่าควบคู่กับไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมความหลากหลายด้านชนิดพันธุ์ของไม้เศรษฐกิจ
8. มีพื้นที่อนุรักษ์ที่สมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ
9. การจัดการสวนป่าเป็นไปในรูปแบบส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม

จุดอ่อน (Weakness)

1. ยานพาหนะมีสภาพเก่า ค่าใช้จ่ายในการบำรุง ดูแลรักษาสูง
2. สวัสดิการด้านบ้านพักคนงานกรีดยางมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อรับรองสมาชิกฯ
3. สภาพหน้ากรีดแปลงยางพาราที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีสภาพโทรม เนื่องจากช่วงหนึ่งราคาน้ำยางตกต่ำ เป็นเหตุให้คัดเลือกสมาชิกฯ ได้ประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร
4. สภาพแปลงยางพาราส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมขังในฤดูฝนมีเปอร์เซ็นต์การรอดตายต่ำ จำเป็นต้องมีการรื้อปรับปรุง และสร้างทางระบายน้ำเพื่อพัฒนาในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

โอกาส (Opportunity)

1. มีพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA) และมีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนและเยาวชน
2. พื้นที่บริเวณสำนักงานสามารถพัฒนาปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. ราษฎรและชุมชนรอบสวนป่ามีความสัมพันธ์ที่ดี และเข้าใจการดำเนินงานของสวนป่า ทำให้เกิดความร่วมมือของราษฎร และชุมชนรอบสวนป่า ในการทำกิจกรรมต่างๆของสวนป่าและชุมชน

4. สวนป่าไม้ยางพาราที่ดำเนินการทำไม้ออก สามารถรับทุนสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อลดเงินลงทุนของ อ.อ.ป. ได้ส่วนหนึ่ง

ข้อจำกัด (Threat)

1. ระเบียบกฎเกณฑ์ด้านการป่าไม้ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการสวนป่า
2. งบประมาณในการรื้อปรับปรุงแปลงปลูกสร้างสวนป่า และพื้นที่อนุรักษ์ ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่มีจำนวนจำกัด
3. ยางพาราซึ่งถือเป็นผลผลิตหลักของสวนป่า มีความผันผวนทางราคาตามกลไลการตลาดสากล

<u>แผนการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ</u>

ด้านการจัดการผลผลิตสวนป่า

รายการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ประมาณการรายจ่าย (ล้านบาท)					
- อำนวยการ	16.23	17.00	18.20	18.50	20.20
- ทำการ	0.84	1.02	1.15	1.20	1.55
รวม	**17.07**	**18.02**	**19.35**	**19.70**	**21.75**
ประมาณการผลผลิตน้ำยางพารา					
- พื้นที่ (ไร่)	2,569.44	2,719.57	3,249.67	3,654.21	4,164.56
- ผลผลิต (ตัน)	456.68	480.00	520.00	550.00	630.00
ประมาณการรายได้ (ล้านบาท)					
- น้ำยางพารา	22.83	24.00	26.00	27.50	31.50
รวม					
กำไรสุทธิ	**5.76**	**5.98**	**6.65**	**7.80**	**9.75**

<u>หมายเหตุ</u> ราคาขายน้ำยางพารา 50.- บาท/กิโลกรัม , ไม้ยางพารา 900.- บาท/ลูกบาศก์เมตร

ด้านการปลูกสร้างและบำรุงสวนป่า

รายการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ประมาณการรายจ่าย (ล้านบาท)					
- อำนวยการ	1.80	1.80	1.50	1.00	-
- ทำการ	1.35	1.35	1.20	8.00	-
พื้นที่ปลูกสร้าง (ไร่)					
- แปลงเก่า (ยางพารา)	1,603.00	1320.00	846.72	510.35	-

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การดูแลพื้นที่เปิดกรีดและการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อควบคุมการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้เป็นไปตามแผนธุรกิจที่กำหนด และป้องกันการรั่วไหลของผลผลิต

2. เพื่อสร้างรายได้ให้แก่หน่วยงาน และมีการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

4. เป้าหมาย ดำเนินการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้เป็นไปตามเป้าหมายรายปี

5. ตัวชี้วัด ผลผลิตรายปี (ตัน)

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	การดูแลและบำรุงรักษาต้นยางพารา	หน.สป./	2,569.44 ไร่	2,719.57 ไร่	3,249.67 ไร่	3,654.21 ไร่	4,164.54 ไร่	
	- กำจัดวัชพืช	ผช.หน.สป.						มิ.ย./ต.ค.
	- ใส่ปุ๋ย							ก.ค./พ.ย.
	- ป้องกันไฟ							ม.ค.-พ.ค.
	- นับจำนวนต้นกรีด/สำรวจกำลังผลิต							เม.ย.-พ.ค.
2	การเก็บเกี่ยวผลผลิต	หน.สป./	456,680 ก.ก.	480,000 ก.ก.	520,000 ก.ก.	550,000 ก.ก.	630,000 ก.ก.	
	- การสมัครและคัดเลือกสมาชิกกรีดยางพารา	ผช.หน.สป.						มี.ค.-เม.ย.
	- การเก็บเกี่ยวผลผลิต							เม.ย.-มี.ค.
	- การพักหน้ากรีด							มี.ค.-เม.ย.
3	การติดตามประเมินผล	หน.สป.						ม.ค.-ธ.ค.

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การดูแลรักษาพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางพาราก่อนเปิดกรีด

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อดูแลรักษาพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางพาราให้เจริญเติบโตเป็นไปตามหลักวิชาการ

2. เพื่อให้ต้นยางพาราสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เมื่อครบตามเกณฑ์กำหนด

4. เป้าหมาย ดูแลรักษาพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางพาราก่อนเปิดกรีด

5. ตัวชี้วัด **1.** อัตราการเจริญเติบโตเป็นไปตามข้อมูลทางวิชาการ

2. พื้นที่สวนป่าไม่เกิดไฟไหม้ภายในสวนป่า

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	การบำรุงรักษาพื้นที่สวนป่าไม้ยางพารา อายุ 2-7 ปี	หน.สป./	1,453.30 ไร่	3,654.21 ไร่	846.72 ไร่	510.35 ไร่	- ไร่	
	- การสำรวจอัตราการรอดตาย	ผช.หน.สป.						เม.ย.-พ.ค.
	- การปลูกซ่อม							มิ.ย.-ก.ค.
	- กำจัดวัชพืช							มิ.ย./ต.ค.
	- ใส่ปุ๋ย							ก.ค./พ.ย.
	- แต่งกิ่ง							ก.ค./ต.ค.
	- ป้องกันไฟ							ม.ค.-พ.ค.

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การทำไม้ยางพาราออกจากพื้นที่สวนป่า

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อดำเนินการทำไม้ออกในพื้นที่สวนป่าที่ครบรอบตัดฟัน และมีผลผลิตไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน

2. เพื่อให้การดำเนินการทำไม้ออกเป็นไปตามหลักวิชาการ และตามแนวทางการเกิดผลกระทบต่ำ

4. เป้าหมาย พื้นที่ทำไม้ตามแผนการทำไม้ยางพารา

5. ตัวชี้วัด **1.** เนื้อที่ทำไม้ออก (ไร่)

2. ปริมาตรไม้ยางพารา (ลบ.ม.)

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	สำรวจกำลังผลิตไม้ยางพารา	หน.สป./	-	-	-	-	-	ต.ค.-ธ.ค. (ก่อนปีทำไม้)
2	การขออนุญาตทำไม้ออก และชำระค่าภาคหลวง	ผช.หน.สป.						
3	ยื่นขอรับทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพารา จาก สกย.							
4	จัดทำบัญชีสต๊อกไม้							
5	ประกาศประมูลจำหน่าย							ม.ค.
6	ควบคุมการทำไม้ออกให้เป็นไปตามหลักวิชาการ							ม.ค.-มี.ค.
7	รายงานผลการทำไม้							มี.ค.-เม.ย.
8	การสำรวจผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม							ม.ค./พ.ค.
9	การติดตามประเมินผล							

<u>แผนการดำเนินงานด้านสังคม</u>

งานสวนป่าขุนหาญ มีชุมชนรอบสวนป่าจำนวน 6 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 17 บ้านสวนป่า, หมู่ที่ 22 บ้านบักดอง, หมู่ที่ 16 บ้านน้ำมุด ,หมู่ที่ 11 บ้านภูดิน , หมู่ที่ 6 บ้านหนองบัว ต.โนนสูงและ หมู่ที่ 4 บ้านห้วยจันทร์ ต.ห้วยจันทร์ อ.ขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ การบริหารจัดการสวนป่าโดยชุมชนมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆของสวนป่าย่อมส่งผลให้เกิดการกระทบส่งถึงประชาชนในพื้นที่รอบๆสวนป่าดังนั้น เพื่อให้สวนป่าสามารถมีเครื่องมือ ในการเข้าถึงและทราบแนวโน้มของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม จะได้เป็นแนวทางหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการหนึ่งในการศึกษา สืบค้น สำรวจ ตรวจสอบสภาพโครงสร้างและหน้าที่ของชุมชนทั้งในเชิงของการรวมกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ ความผูกพัน ความขัดแย้ง รวมทั้งความต้องการของชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข การเมือง วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม ผ่านทางเทคนิควิธีการต่างๆมาใช้ในการวางแผนการทำงานของสวนป่าให้ดีขึ้นต่อไป

รายการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
- สนับสนุนให้พนักงาน/ลูกจ้าง ได้รับการฝึกอบรมตามสายงาน อาทิ การทบทวนองค์ความรู้ทางบัญชีและการเงิน, ทักษะการกรีดยางพารา ฯลฯ	√	√	√	√	√
- การวิเคราะห์/ประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า	√	√	√	√	√
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ (การจ้างงาน และวนเกษตร)	√	√	√	√	√
- การควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านชีวอนามัย และความปลอดภัย	√	√	√	√	√
- การแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างมีส่วนร่วม	√	√	√	√	√

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสวนป่า

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์/จำแนกประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า

2. เพื่อบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป้าหมาย วิเคราะห์/จำแนกประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า

5. ตัวชี้วัด รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	ประชุมพนักงานสวนป่าเพื่อวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า	หน.สป./						ม.ค.
2	จัดทำรายชื่อผู้มีส่วนได้สวนเสียรอบสวนป่า	ผช.หน.สป./	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประจำปี	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประจำปี	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประจำปี	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประจำปี	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประจำปี	ม.ค.
3	จัดทำแผนการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบสวนป่า	พนักงานสวนป่า						ก.พ.-มี.ค.
4	รายงานผลการดำเนินงาน							ธ.ค.
5	ทบทวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ถ้ามี)							มิ.ย.-ก.ค.
6	การติดตามประเมินผล							ม.ค.-ธ.ค.

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ (การจ้างงาน และวนเกษตร)

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ชุมชนรอบสวนป่ามีส่วนร่วมในการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ 2. เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นรอบสวนป่า

4. เป้าหมาย การจ้างแรงงานจากชุมชนรอบสวนป่า และเปิดโอกาสให้ราษฎรใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในระบบวนเกษตร

5. ตัวชี้วัด 1. สัดส่วนการจ้างงานของชุมชนรอบสวนป่า 2. จำนวนสัญญา และจำนวนเนื้อที่ดำเนินการระบบวนเกษตร

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	การประกาศนโยบายการจ้างงานสวนป่า และนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ (วนเกษตร)	หน.สป./	ลูกจ้าง/แรงงานเป็นราษฎรในท้องถิ่นมากกว่า 50%	ลูกจ้าง/แรงงานเป็นราษฎรในท้องถิ่นมากกว่า 50%	ลูกจ้าง/แรงงานเป็นราษฎรในท้องถิ่นมากกว่า 50%	ลูกจ้าง/แรงงานเป็นราษฎรในท้องถิ่นมากกว่า 50%	ลูกจ้าง/แรงงานเป็นราษฎรในท้องถิ่นมากกว่า 50%	ม.ค.-ก.พ.
2	การประกาศรับสมัครลูกจ้าง/แรงงาน และผู้สนใจเข้าร่วมวนเกษตร	ผช. หน.สป./	มีราษฎรสนใจเข้าร่วมระบบวนเกษตร	มีราษฎรสนใจเข้าร่วมระบบวนเกษตร	มีราษฎรสนใจเข้าร่วมระบบวนเกษตร	มีราษฎรสนใจเข้าร่วมระบบวนเกษตร	มีราษฎรสนใจเข้าร่วมระบบวนเกษตร	ม.ค.-ก.พ.
3	การคัดเลือกลูกจ้าง/แรงงาน และผู้สนใจเข้าร่วมวนเกษตร							มี.ค.-พ.ค.
4	การจัดทำสัญญา พร้อมจัดทำฐานข้อมูลลูกจ้าง/แรงงานสวนป่า							มี.ค.-พ.ค.
5	การมอบหมายงาน และการจ่ายค่าจ้างแรงงาน							ม.ค.-ธ.ค.
6	การติดตามประเมินผล							ม.ค.-ธ.ค.

<u>แผนการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>

งานสวนป่าขุนหาญ ได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่อเป็นพื้นอนุรักษ์ประเภทแหล่งน้ำ ลำห้วย พื้นที่อนุรักษ์สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank) และแนวพื้นที่กันชน (Buffer Zone) และเป็นพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA) เพื่อสงวนและคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ภายในท้องถิ่นในคงอยู่อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีแผนการจัดการต่างๆ ได้แก่

รายการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
- การดูแลรักษาพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าให้คงอยู่ (Stream Bank, Buffer Zone, พื้นที่อนุรักษ์)	√	√	√	√	√
- การดูแลรักษาไม้อนุรักษ์ให้คงอยู่	√	√	√	√	√
- การสงวนและคุ้มครองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ให้ยังคงความหลากหลายทางชีวภาพ	√	√	√	√	√
- การดูแลรักษาพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA) ให้คงอยู่	√	√	√	√	√
- การส่งเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนท้องถิ่น	√	√	√	√	√
- การควบคุมการใช้สารเคมี และวัตถุอันตราย ภายในพื้นที่สวนป่า	√	√	√	√	√

<u>แผนปฏิบัติการประจำปี 2562-2566</u>

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

1. ชื่อแผนปฏิบัติการ การดูแลรักษาไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA)

2. หน่วยงานรับผิดชอบ งานสวนป่าขุนหาญ

3. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อดูแล รักษา ปกป้องระบบนิเวศน์ และความหลากหลายทางชีวภาพบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ในเขตสวนป่า

2. เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน และราษฎรในท้องถิ่น

3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นตระหนัก และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

4. เป้าหมาย ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA) ยังมีสภาพสมบูรณ์ คงอยู่

5. ตัวชี้วัด 1. จำนวนพื้นที่อนุรักษ์ (ไร่)

2. จำนวนต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น)

3. จำนวนพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงในพื้นที่สวนป่า (High Conservation Value Area; HCVA)

4. รายชื่อพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เป็นปัจจุบัน

5. จำนวนผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ และจำนวนผลผลิตจากพื้นที่อนุรักษ์ที่ใช้ประโยชน์

6. รายละเอียดแผนงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เป้าหมาย					ระยะเวลาดำเนินการ
			2562	2563	2564	2565	2566	
1	การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน	หน.สป./	ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA ยังมีสภาพสมบูรณ์คงอยู่	ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA ยังมีสภาพสมบูรณ์คงอยู่	ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA ยังมีสภาพสมบูรณ์คงอยู่	ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA ยังมีสภาพสมบูรณ์คงอยู่	ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA ยังมีสภาพสมบูรณ์คงอยู่	ม.ค.-ธ.ค.
2	การประกาศนโยบายสวนป่าด้านการดูแลสงวน อนุรักษ์ไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA	ผช.หน.สป./						ม.ค.-ธ.ค.
3	การเก็บตัวอย่างดินและน้ำ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	พนักงานสวนป่า						พ.ค./พ.ย.
4	การตรวจตรา ป้องกัน และดูแลรักษาไม้อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ HCVA							ม.ค.-ธ.ค.
5	การเก็บข้อมูลผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ และลักษณะการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ HCVA							ม.ค.-ธ.ค.
5	การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์							ม.ค.-ธ.ค.
6	การติดตามประเมินผล							ม.ค.-ธ.ค.

ภาคผนวก

ระบบวนวัฒน์

1. การเตรียมพื้นที่

หลังจากการทำไม้ออกจากพื้นที่ จะต้องดำเนินการถอนราก ถอนตอ กำจัดเศษวัชพืชตกค้างออกให้หมดสิ้น ทำการไถด้วยรถแทรกเตอร์ล้อยาง โดยไถบุกเบิกด้วยผาน 3 และไถพรวนด้วยผาน 7 ซึ่งหากเตรียมพื้นที่ได้ดีการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปก็จะสะดวกสิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายน้อย จะเตรียมพื้นที่ช่วงไหนจะต้องคำนึงถึงฤดูกาลด้วย ในช่วงที่ฝนตกซึ่งพร้อมจะปลูก จะต้อง เตรียมพื้นที่ให้เสร็จก่อนฝนจะตกประมาณ 1 สัปดาห์ หากเตรียมพื้นที่เสร็จไว้นานมากจะมีปัญหาวัชพืชงอก ใหม่ หากเตรียมพื้นที่ล่าช้าจะสร้างปัญหาปลูกไม่ทันและค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้นสูญเสียโอกาสของการเก็บเกี่ยว ผลผลิตในอนาคต ช่วงเวลาที่เหมาะสมควรดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ในกรณีพื้นที่มากว่า 100 ไร่ หากพื้นที่น้อยกว่า 100 ไร่ ควรดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฤดู ฝนของแต่ละท้องที่ด้วย

วิธีการเตรียมพื้นที่ ดำเนินการโดยรงงาน เครื่องจักรกล และสารเคมีผสมผสานกัน กล่าวคือ

- **การเตรียมพื้นที่ด้วยแรงงาน** คือ การใช้แรงงานถางป่า เก็บริบ เผาริบ **การถางป่า** ถางวัชพืชที่เป็นวัชพืชขนาดเล็กให้ทั่วพื้นที่ หากมีกอไผ่หรือหวายให้ฟันลง ให้ราบเรียบให้ตอใกล้ผิวดินมากที่สุด **การเก็บริบ เผาริบ** เป็นการเก็บต้นไม้เศษไม้ปลายไม้ที่หลงเหลือจากการเผาป่าเผาริบให้ หมดจากพื้นที่ หากการเผาป่าเผาไหม้ได้ดีจะเหลือเศษไม้ปลายไม้น้อยการเก็บริบจะรวดเร็วขึ้น วิธีการเก็บริบใช้แรงงานเก็บเศษไม้ขนาดเล็กมากองรวมกันเพื่อทำเชื้อไฟ ตัดท่อนไม้ขนาดใหญ่มากองสุมด้านบน ถ้าสามารถกองเป็นกระโจมคล้ายก่อกองไฟของลูกเสือในการเล่นรอบกองไฟได้ จะจุดไฟเผาไหม้ได้ดีกว่าการซ้อนทับตามแนวนอน หลังจากนำไม้ ใหญ่มาทับบนกองเศษไม้แล้ว เมื่ออากาศเริ่มร้อนขึ้นเริ่มเผาไฟ ในระหว่างไฟไหม้คอยหมั่นมาตรวจสอบ ใช้ กิ่งไม้ขนาดใหญ่ ดันกองถ่านให้ไปไหม้เศษไม้ส่วนที่เหลือให้หมดสิ้น เป็นการสิ้นสุดขบวนการเตรียมพื้นที่ โดยใช้แรงงาน

- **การใช้เครื่องจักรกล** เครื่องจักรกลที่ต้องนำมาปฏิบัติงานคือรถแทรกเตอร์ตีนตะขาบ (Crawler) หรือรถขุด(Back hoe) ดำเนินการถางป่า ล้มไม้ ถอนตอ กวาดรวมกอง (Withdrawal) เกลี่ยปรับพื้นที่ หลังจากนั้นใช้รถแทรกเตอร์ล้อยาง (Farm tractor) ติดผานไถ 3 จานหรือ 4 จาน ทำการไถบุกเบิก ทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน ติดผานไถ 7 จานทำการไถพรวน ก็จะเสร็จขั้นตอนของ การเตรียมพื้นที่ การเตรียมพื้นที่ที่ประณีต(Intensive) ภายหลังจากเตรียมพื้นที่เสร็จในพื้นที่นั้นจะต้องไม่ มีจอมปลวก ตอไม้ หรือเศษไม้ปลายไม้หลงเหลืออยู่ ซึ่งมีวิธีการจัดการได้ดังนี้

การรวมกองต้นไม้ที่ถางลงหรือขุดตอขึ้นมาให้รวมกองเป็นกองยาวๆ ให้แนวของกองเป็นไป ตามทิศทางลม หากพื้นที่เป็นที่ลาดชันหรือควนเขา ให้กองโดยมีทิศทาง ขึ้นเขาอัดกองด้านข้างให้แน่น ทำการเผากองเศษไม้จากหัวกองทางด้านต้นลม เนื่องจากไม้ที่กองยังไม่แห้งสนิท อาจจะใช้เชื้อไฟช่วยเผาในครั้งแรก เชื้อไฟที่ใช้อาจจะเป็นยางรถยนต์ที่ชำรุด แล้ว หรือน้ำมันดีเซลก็ได้ เริ่มเผาในตอนกลางวันขณะอากาศร้อน เมื่อไฟเริ่มลุกแล้ว ใช้รถแทรกเตอร์ ตีนตะขาบ หรือ รถแบคโฮ คอยอัดกองไฟ ให้แน่น เป็นระยะ การเผาไหม้ก็จะดีขึ้น ควรเผาพร้อมๆกันหลายๆ กองในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเครื่องจักรที่คอยอัดกองไฟจะได้ไม่

เสียเวลาทำงาน และเมื่อไฟไหม้เศษไม้ปลาย ไม้ส่วนเล็กๆหมดแล้ว จะคงเหลือต้นไม้ขนาดใหญ่หรือตอไม้ ให้ทำการสลายกอง แล้วอัดเผาใหม่ให้หมดก็จะ เผาได้ง่ายขึ้น เพราะมีถ่านไม้ติดไฟอยู่จำนวนมาก การเผาเศษไม้ปลายไม้โดยวิธีนี้ แม้จะมีฝนตกบ้างก็จะเผาได้ หมด

เมื่อเสร็จสิ้นการเผาจนไม่มีเศษไม้หลงเหลือแล้ว เป็นขั้นตอนของการเกลี่ยปรับพื้นที่โดยการ เกลี่ยจอมปลวกออกให้พื้นที่ราบเรียบ เพื่อความสะดวกในการไถบุกเบิกในพื้นที่ราบ การไถบุกเบิกด้วยผานไถ 3 จาน หรือ 4 จาน ก่อนจะลงมือไถ จะต้องทราบว่าจะปักหลักหมายปลูกไปตามทิศทางใด เพราะการไถบุกเบิกที่ดีทิศทางการไถควรจะตั้งฉากกับแนวปลูกต้นไม้ และการไถพรวนเป็นการไถตั้งฉากกับการไถบุกเบิกทิศทางการไถจะเป็นไปตามแนวปลูกต้นไม้ การ ดำเนินการเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ในการเข้าดำเนินการปักหลักหมายปลูกและการปลูก เพราะคนงานไม่ต้อง เดินข้ามขี้ไถ การไถในพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีน้ำท่วมถึง จะเปลี่ยนเป็นการไถยกร่อง วิธีการไถจะไถไป ตามทิศทางของแนวปลูกต้นไม้ ใช้ผาน 3 หรือ ผาน 4 ไถครั้งแรกสาดดินที่ไถขึ้นไว้บริเวณโคนยางพารา และไถพรวนด้วยผาน 7 ด้วยวิธีเดียวกัน ระหว่างแถวยางพาราจะเป็นร่องลึกประมาณ 50 ซ.ม. สำหรับให้น้ำ ในดินไหลจากโคนต้นยางพารามาเก็บขังในฤดูฝน

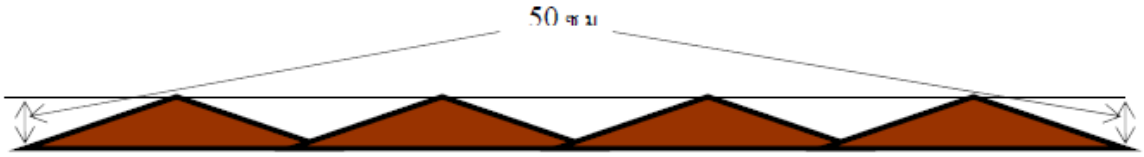

ภาพหน้าตัดหลังไถยกร่องเสร็จ

- **การใช้สารเคมี** จะดำเนินการหลังจากถางป่า โค่นล้ม เก็บริบ เผาริบแล้ว ปล่อยให้วัชพืชขึ้นประมาณ 30 ซ.ม. และใช้สารเคมีฉีดพ่นกำจัด ซึ่งจะเป็นวิธีการที่สะดวก และประหยัด วัชพืชตายสิ้นซาก หากดำเนินการไม่ทันวัชพืชขึ้นสูงมาก จะต้องใช้สารเคมีในการกำจัดมากขึ้น วัชพืชจึงจะแห้งตาย โดยคำนึงถึงชนิดของวัชพืชที่ขึ้นอยู่เป็นหลัก เหมาะกับวัชพืชที่เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว เช่น หญ้าต่างๆ สารเคมีที่นิยมใช้ คือไกลโฟเสท และ อิมมาสเฟอร์ ในการดำเนินการควรจะดำเนินการในต้นฤดูฝน ปล่อยให้วัชพืชยุบตายจึงจะเข้าดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

2. การคัดเลือกชนิดพันธุ์

พันธุ์ยางพาราที่นำมาปลูกในสวนยางพาราของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นยางพันธุ์ดีที่ เกิดจากการผสมพันธุ์ เพื่อสร้างอัตราผลผลิตให้เหมาะสมในทางเศรษฐกิจ ยางพันธุ์ดีมีมากมายหลายชนิด แหล่งผสมพันธุ์ยางที่เป็นที่ยอมรับคือประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศไทย การจะเลือกยางพารา พันธุ์ใดมาปลูกจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่างๆ ในช่วงเริ่มต้นการปลูกสร้างสวนยาง เจ้าของสวน จะเลือกชนิดพันธุ์ที่ให้น้ำยางต่อปีต่อไร่ดีที่สุด พันธุ์ยางที่เหมาะสมในกรณีนี้จะมี BPM 24 RRIM 600 หรือ RRIT 251 เป็นต้น ต่อมาวงการใช้สอยไม้โดยเฉพาะไม้เครื่องเรือน (Ferniture)

จากเนื้อไม้ยางพาราเป็นที่นิยมมากขึ้นเจ้าของสวนก็มุ่งหวังจะปลูกยางพาราเพื่อหวังใช้เนื้อไม้ด้วย ชนิด พันธุ์ยางที่เหมาะสมเพื่อการนี้จะมีพันธุ์ PB 235 RRIM 620 หรือ GT 1 เป็นต้น แต่เมื่อ ดำเนินการปลูกไปแล้วมักจะพบกับปัญหานานาประการ เช่นการเกิดโรคต่างๆในบางชนิดพันธุ์การ เจริญเติบโตไม่ดี ช่วงเวลาการกรีดยางไม่ครบรอบหมุนเวียนเป็นต้น ดังนั้นการเลือกชนิดพันธุ์ยางพารา พันธุ์ดีมาปลูกจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบ เช่น สภาพดิน ลักษณะของพื้นที่ สภาพดินฟ้าอากาศ ความเหมาะสมต่อระบบกรีดยาง และ อัตราของน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี เป็นต้น ชนิดพันธุ์ยางพาราที่กล่าวไว้ เบื้องต้นเป็นชนิดพันธุ์ที่นิยมปลูกปัจจุบัน แต่ละชนิดพันธุ์มีคุณสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างกัน โดยสวนป่ากาญจนดิษฐ์ได้ดำเนินการคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ จำนวน 3 ชนิด ได้แก่

- **RRIM 600** เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศมาเลเซีย ในประเทศไทยนิยมปลูก ชนิดนี้มาก ให้ผลผลิตปานกลาง ปลูกได้ทุกสภาพดิน มีความต้านทานต่อโรคราใบร่วงจากเชื้อราไฟทอป เทอร่า ที่ทำให้ใบยางร่วงในฤดูฝนน้อย ในเขตที่มีโรคนี้จึงไม่สมควรปลูก ลำต้นมีขนาดเล็ก ราคาเนื้อไม้ หลังกรีดมีราคาซื้อขายต่ำกว่าชนิดพันธุ์อื่นมีความทนทานต่อการกรีดถี่ปานกลาง

- **RRIT 251** เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศไทย กำลังได้รับคำแนะนำจาก สถาบันวิจัยยาง ปริมาณน้ำยางมีมากกว่าพันธุ์ RRIM 600 ในหน้ากรีดแรก ผลผลิตต่อไร่ต่อปีอยู่ใน เกณฑ์ดี ได้ผลผลิตมากกว่า 300 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

- **PB 235** เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศอินโดนีเซีย ลักษณะเด่นมีความ เจริญเติบโตในระยะแรกปลูกเร็วมากลำต้นเปลาตรง ทำให้ราคาเนื้อไม้หลังกรีดมีราคาสูง ผลผลิตน้ำยางใน หน้ากรีดแรก หน้ากรีดที่สองมักมีปัญหาเปลือกแห้ง ผู้ปลูกจะต้องหมั่นรักษาหน้ากรีดและจัดระบบกรีด 1 วัน เว้น 1 วัน จะชะลอการเกิดเปลือกแห้งได้

โดยกล้าที่นำมาปลูกในพื้นที่ จะคัดเลือกดำเนินการ 2 ชนิด ได้แก่

- **ปลูกด้วยกล้าตาเขียว** โดยนำกล้าที่ติดตาแล้วลงปลูกในแปลง กล้ายางพาราตาเขียว อาจจะเตรียมเอง หรือซื้อจากเอกชน หากจะปลูกโดยวิธีนี้ต้องปลูกในช่วงต้นฤดูฝนเมื่อฝนตกชุกจะทำ ให้อัตราการรอดตายของกล้าที่ปลูกสูง โดยขณะปลูกกำลังมีฝนตกด้วย จะทำให้การรอดตายยิ่งมากขึ้น การปลูกโดยวิธีนี้เหมาะสมกับการปลูกยางพาราในภาคใต้และภาคตะวันออกที่มีฝนชุก

<u>ข้อดี</u> ทุนดำเนินการปานกลาง การเก็บเกี่ยวผลผลิตในอนาคตตรงตามกำหนด

<u>ข้อเสีย</u> กรณีเกิดฝนทิ้งช่วงหลังปลูกจะทำให้อัตราการงอกหรืออัตราการรอดตายของกล้า ต่ำจำเป็นต้องทำการซ่อมแซม

- **ปลูกด้วยกล้าติดตาชำถุง** โดยการใช้กล้าชำถุงที่มีฉัตรใบ 1-2 ฉัตร มาปลูกลงแปลง ปลูก วิธีนี้จะทำให้การปลูกมีอัตราการรอดตายสูง กล้าชำถุงอาจจะเตรียมเองโดยการใช้กล้าตาเขียวมาเพาะ ชำในถุงดิน โดยการเพาะชำถุง ควรเตรียมถุงขนาด 4x12 นิ้ว บรรจุดิน นำไปจุ่มในภาชนะบรรจุน้ำ จน ดินอุ้มน้ำจนอิ่มตัว แล้วนำกล้ายงตาเขียวมาปักชำ นำไปเรียงพักในเรือนเพาะชำ การเรียงควรคำนึงถึงการ เข้าไปปฏิบัติงานดูแลรดน้ำ และหมั่นปลิดตาที่แตกจากต้นตอเดิม มิให้แก่งแย่งและเบียดบังตายางที่จะแตก ยอดอ่อน และควรป้องกันรักษาโรคราที่จะระบาดในเรือนเพาะชำ หรือซื้อกล้าชำถุงก็ได้

ข้อดี การเก็บเกี่ยวผลผลิตในอนาคตเป็นไปตามเวลาที่กำหนด อัตราการรอดตายหลังปลูก สูง ความเติบโตสม่ำเสมอดี

ข้อเสีย ทุนค่อนข้างสูง

3. การปักหลักหมายปลูก

การปักหลักหมายปลูก คือการกำหนดตำแหน่งที่จะปลูกต้นยางพาราและกำหนดจำนวน ต้นต่อไร่ ก่อนการดำเนินการปักหลักหมายปลูกพื้นที่ที่จะปลูกจะต้องเตรียมพื้นที่เรียบร้อยแล้ว มีปัจจัย ต่างๆที่ต้องคำนึงอันดับแรกคือจำนวนต้นที่จะปลูกในพื้นที่ 1 **ไร่ สถาบันวิจัยยางแนะนำจำนวนต้นปลูกที่ เหมาะสมกับยางพาราทุกชนิดพันธุ์ คือยางพารา 1 ต้น จะครอบคลุมพื้นที่ 20 ตารางเมตร** ซึ่งจะให้ ผลผลิตน้ำยางสดเมื่อคิดเป็นเนื้อยางพาราแห้งได้มากที่สุด ปัจจัยถัดมาที่ต้องคำนึงคือสภาพของพื้นที่ หาก เป็นพื้นที่ราบจะปักหลักหมายปลูกเป็นแถวตรง ในขณะที่พื้นที่ควนเขาหรือพื้นที่ลาดชันจะปักหลักหมาย ปลูกตามแนวระนาบหรือแนวขอบเขา ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปักหลักหมายปลูกควรดำเนินงาน หลังจากเตรียมพื้นที่เสร็จประมาณเดือน เมษายน-พฤษภาคม

หลักหมายปลูก หรือภาษาของสวนยางพาราเรียกว่า **“ไม้ชะมบ”** เป็นไม้หลักทำจากไม้ไผ่กลมขนาดเล็กเส้นรอบวงประมาณ 5 - 8 ซม. หรือไม้ไผ่ขนาดใหญ่ผ่าซีก กว้างประมาณ 1 นิ้ว ความยาวประมาณ 1.2 เมตร เสี้ยมปลายแหลม 1 ด้าน ไม้ชะมบ อาจจะทำจากวัสดุอื่นก็ได้ เช่นกิ่งไม้ขนาดเล็ก หรือเหล็กกลวง หรือเหล็กกลมก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงราคาต้นทุนด้วย การใช้ไม้เป็นไม้ชะมบ ใช้งานได้ปี เดียว แต่ใช้เหล็ก อาจจะใช้ได้หลายปี

วิธีการปักหลักหมายปลูก ในพื้นที่ราบก่อนจะทำการปักหลักหมายปลูกจะต้องคำนึงถึงรูปร่างของพื้นที่และทิศทางของลมประจำถิ่น ส่วนมากจะนิยมปักหลักหมายปลูกขนานกับแนวเขตแปลง เพื่อความเรียบร้อยสวยงามซึ่งบางครั้งแนวที่ปักหลักขวางกับทิศทางของลมประจำถิ่น จะก่อเกิดปัญหาต้นยางพาราที่ปลูกล้มในกรณีลมแรง ลมประจำถิ่นที่สำคัญของประเทศไทยคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลมมรสุมทั้ง 2 นี้มีทิศทางการพัดที่สวนทางกัน ดังนั้นทิศทางการปักหลัก หมายปลูกที่เหมาะสมควรปักหลักให้แถวที่จะปลูกเป็นไปตามทิศทางวันออกเฉียงเหนือ - ตะวันตกเฉียงใต้ แต่หากทิศทางที่จะปักหลักหมายปลูกไม่ขนานกับขอบแปลง ก็สามารถแก้ไขได้โดยใช้ทิศทางที่ทำมุม แหลมกับแนวลมประจำถิ่นให้มากที่สุด

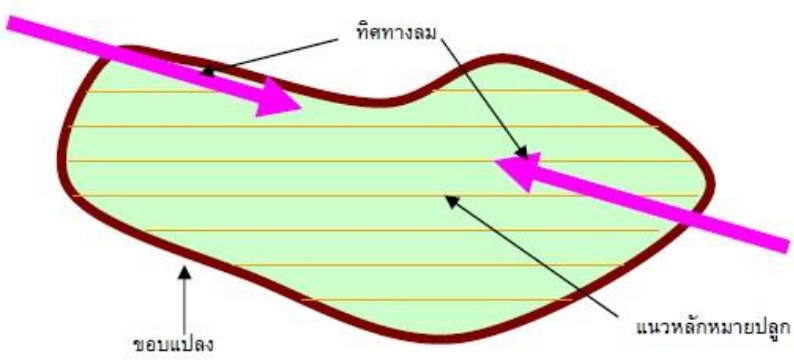

เมื่อตัดสินใจเลือกแนวทางของแถวได้แล้วก็เริ่มขั้นตอนต่อไปคือ

3.1 การวางแนวหลัก (Base Line) โดยใช้กล้องรังวัดกำหนดทิศทางของแนวแถว ปักหลักแม่ไว้ระยะห่างๆ หากใช้ระยะทางระหว่างต้น 3 เมตร หลักแม่ควรจะห่างกันหลักละประมาณ 30 เมตร หรือระยะตามความยาวของเทปวัดระยะแต่ต้องหารด้วย 3 ได้ลงตัว หากเกษตรกรรายย่อยไม่มีกล้อง รังวัดอาจกำหนดแนวแถวโดยการเล็งให้หลักทุกหลักซ้อนทับกันตามแนวทิศทางที่ต้องการ หลักแม่หลัก แรกควรห่างถนนขอบแปลงประมาณ 1.5 เมตร

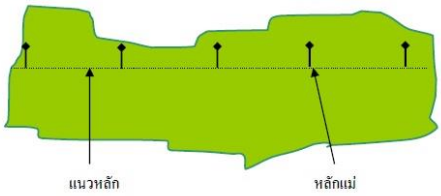

3.2 การออกฉาก เป็นการกำหนดทิศทางของแถวถัดไปให้ขนานกับแนวแถวหลัก หากใช้ กล้องรังวัดให้ใช้มุมต่างกับแถวหลัก 90 องศา แล้ววัดระยะทางเท่าความห่างของแถวปักหลักแม่หมายไว้ ทุกแถวจนเต็มพื้นที่ แล้วย้ายกล้องรังวัดมาวางที่หลักแม่แถวที่ต่อๆไปดำเนินการวางหลักแม่ตามข้อ 1. แต่ กรณีไม่ใช้กล้องรังวัดให้ใช้เทปวัดระยะออกฉาก โดยอาศัยทฤษฎีบทที่ 29 ในวิชาเลขาคณิตที่กล่าวไว้ว่า

“ กำลังสองของด้านตรงข้ามมุมฉากเท่ากับผลรวมของกำลังสองของด้านประกอบมุมฉาก ” ตามภาพข้างล่าง ในภาพเป็นสามเหลี่ยมมุมฉากซึ่งหากจัดทำเป็นสมการทางคณิตศาสตร์จะเป็น **ค2 = ก2 + ข2** ซึ่งหาก แทนค่าเป็นตัวเลขของด้านประกอบของมุมฉากทั้งสามด้าน จะมีเลขที่เป็นจำนวนเต็มอยู่หนึ่งชุดที่นำมา ประยุกต์ใช้กับทฤษฎีนี้ได้คือ ด้าน ก= 3 ข = 4 และ ค = 5 เมื่อนำไปแทนค่าในสมการจะเป็น **52 = 32 + 42** หรือ **25 = 9 +16** หรือ **25 = 25** ในทางปฏิบัติเมื่อจะออกฉากด้วยเทปวัดระยะ ให้วางหัวเทปที่มีเลข 0 ไว้ที่หลักแม่หลัก

แรกวัดระยะ ไปตามแนวหลัก 4 เมตรปักหลักไว้ วัดระยะจากหลักที่ ปักไว้ไปตามแถวต่อไป 5 เมตรซึ่งเลขในเทปจะเป็นเลข 9 เมตร และลากเทปต่ออีกอีก 3 เมตรไปหาหลักแม่ หลักแรก ซึ่งเลขในเทปจะเป็นเลข 12 ดึงเทปให้ตึงและ อยู่ในแนวระนาบแล้วปักหลักไว้ที่เลข 9 ก็จะได้ภาพสามเหลี่ยมมุมฉาก ซึ่งในภาพข้างล่างจะเป็นจุด ก. ข. และ ค. ต่อจากนั้นให้วัดระยะจากจุด ก.ผ่านไปทางจุด ค.ให้มีความกว้างเท่ากับแถวที่กำหนดหากต้องการ ระยะระหว่างแถว 7 เมตร ก็วัดกว้าง 7 เมตร ปักหลักไว้เป็นจุด จ.และวัดในแถวนี้ต่อไปโดยให้จุดต่อไป ห่างจากจุด จ. 7 เมตรปักหลักไว้ทำเช่นนี้จนถึงริมแปลงปลูก จุดเหล่านี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของแถวต่อๆ ไป ในการเล็งเพื่อให้หลักหัวแถวอยู่ตรงกันต้องเล็งให้หลักซ้อนกันทุกหลักก็จะเป็นแนวตรง

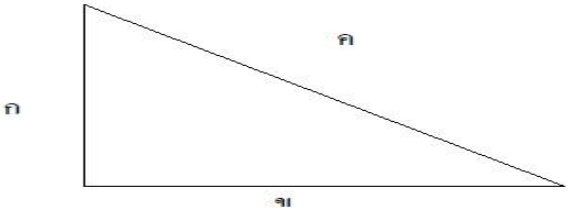

การออกฉาก

3.3 การปักหลักซอย เมื่อได้หลักแม่ตามแนวทาง ข้อ 1 และ 2 แล้ว ก็ปักหลักระหว่าง หลักแม่ หรือเรียกว่าหลักซอยโดยใช้เทปวัดระยะวัดระหว่างหลักแม่ ซึ่งหลักแม่ทุกหลักมีระยะห่างกันที่ใช้ ความห่างระหว่างหลักปลูกหารได้ลงตัว โดยทั่วไประยะห่างระหว่างหลักใช้ระยะ 3 เมตร หลักซอยจะปัก ชิดสายเทปด้านใดด้านหนึ่งที่ตำแหน่ง 3 6 9 12 15 หรือ 18 เมตร เป็นต้น คนงานที่จะทำการ ปักหลักซอยควรจัดจำนวนคนให้เกินจำนวนหลักที่จะปัก หากปักหลักซอยที่ 3 6 9 12 15 และ 18 เมตร แสดงว่าหลักแม่ห่างกัน 21 เมตร จะต้องใช้คนงานในหนึ่งหมู่ 8 คน 2 คนแรกถือเทปวัดระยะ ที่เลข 0 และ 21 อีก 6 คน จะประจำอยู่ที่เลข 3 6 9 12 15 และ 18 เมตร ก่อนเริ่มงาน คนงานที่มีหน้าที่ปักหลักจะต้องมีหลักที่จะปักไว้ทุกคนจำนวนเท่ากัน และมี ฆ้อนไม้คนละ 1 อัน การปักหลักหมายปลูกถ้ากระทำได้ถูกต้องโดยเฉพาะขั้นตอนการออกฉาก เมื่อมองไปตาม แนวตรง หรือแนวทะแยงมุมจะเห็นหลักที่ปักไว้เป็นแถวตรงตลอดพื้นที่

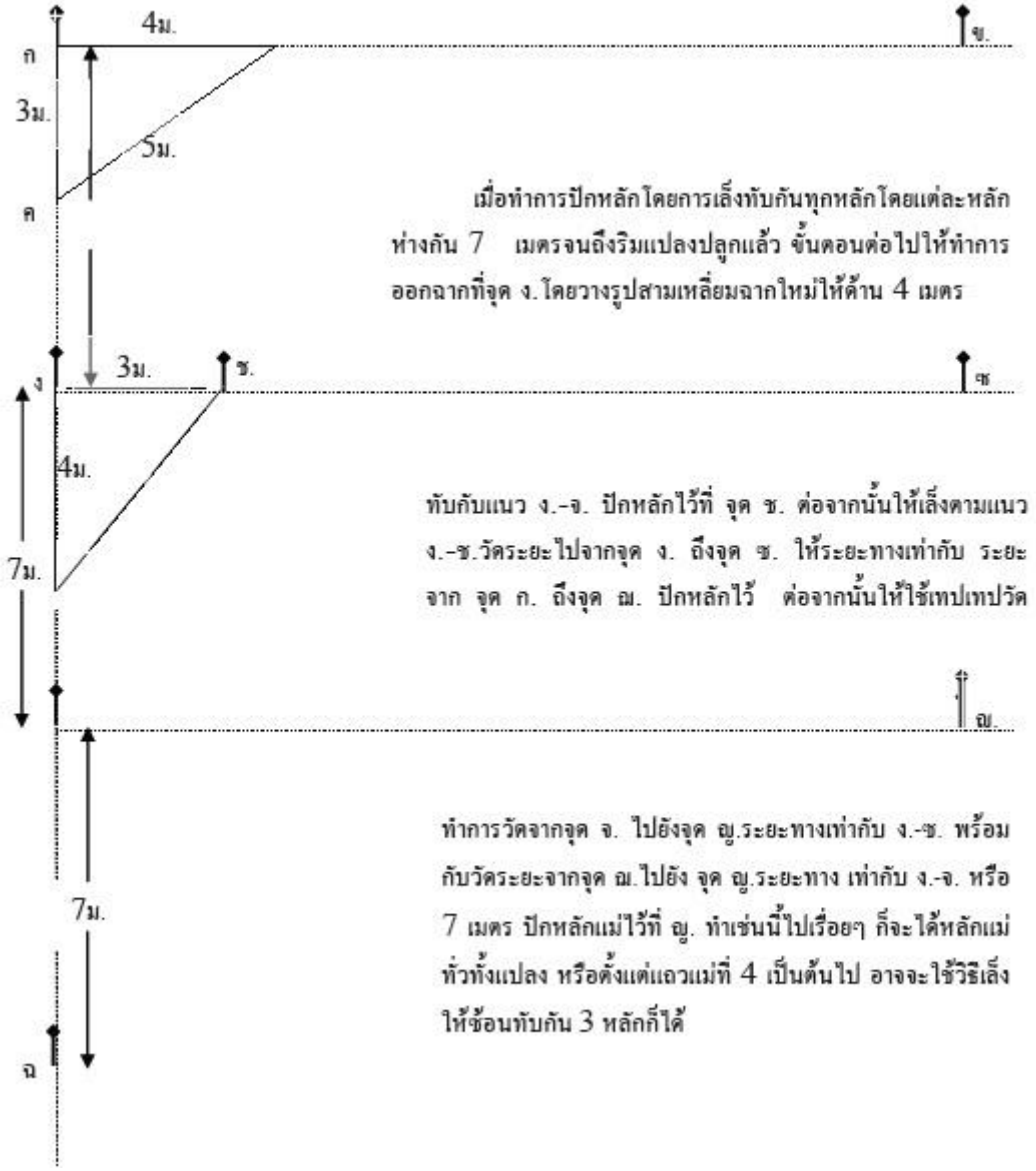

4. การปลูก

4.1 การเตรียมหลุมปลูก เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้กล้ายางพาราที่ปลูก มีความเจริญเติบโตได้ดีตามที่ควรจะเป็น หลุมปลูกที่ดีจะช่วยเร่งระบบรากให้พัฒนาชอนไชไปตามดินที่เตรียมไว้ เมื่อระบบ รากมีประสิทธิภาพความเติบโตก็จะดีขึ้น บริเวณที่เตรียมหลุมปลูกต้องอยู่ด้านหนึ่งด้านใดของหลักหมาย ปลูก โดยทุกหลุมต้องห่างหลักหมายปลูกในระยะที่เท่ากัน เพื่อให้ระยะระหว่างต้นห่างเท่ากันตามกำหนด และเมื่อปลูกแล้วจะมองเป็นแถวตรง โดยแนะนำให้ขุดหลุมห่างจากหลักในแถวทางด้านขวามือของหลัก ให้ริมหลุมอยู่ห่างจากหลักประมาณ 5 ซม. ในกรณีพื้นที่ราบเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อหลักหมายปลูก ในขณะขุดหลุม

การขุดหลุมปลูกกรณีปลูกด้วยกล้าตาเขียว และกล้ายางพาราชำถุง จะขนาดของหลุม กว้าง ยาว ลึก ประมาณ 50 ซ.ม. ใช้จอบ หรือเสียมในการขุด

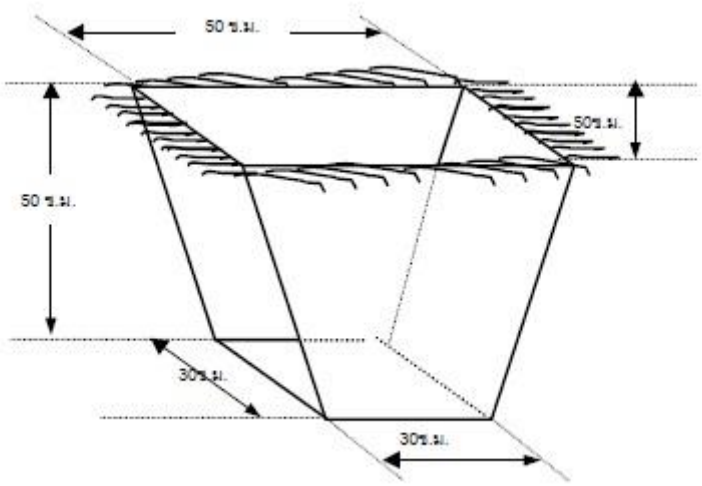

ในขณะทำการขุดหลุมให้แยกดินชั้นบนและดินชั้นล่างที่ขุดจากหลุมออกจากกันเพื่อใช้รองก้นหลุมก่อนปลูก โดยผู้ขุดหลุมแยกดินไว้ด้านหนึ่งด้านใดของหลุม เช่น หากวางดินชั้นบนไว้ทางทิศตะวันตกของหลุม ดินชั้นล่างควรวางไว้ทางทิศตะวันออก ผู้ควบคุมงานจะต้องเป็นผู้สั่งการเพื่อให้ปฏิบัติในทำนอง เดียวกัน

4.2 การรองก้นหลุม ก่อนการปลูกยางพาราโดยเฉพาะส่วนที่ไม่ได้ใช้เมล็ดปลูก จะต้องทำการรองก้นหลุม ด้วย ปุ๋ย 0-3-0 หรือรอคฟอสเฟท ผสมกับยาฆ่าปลวก รอคฟอสเฟท จะช่วยรักษาความชื้นในหลุมหลังปลูก กรณีกระทบแล้งทำให้กล้ายางพาราที่ปลูกไม่เหี่ยวเฉา ยาฆ่าปลวกจะช่วยป้องกันปลวกมากัดกินผิวแห้งของ รากยางพารา การกัดกินรากยางพาราปลวกจะกินส่วนที่แห้ง และจะเปิดช่องว่างระหว่างรากยางพารากับดิน ทำให้กล้ายางพาราตายได้ ปลวกเหล่านี้เกิดจากการเตรียมพื้นที่ที่เก็บรากไม้เศษไม้เผาไม่หมดหลงเหลืออยู่ ในแปลงปลูก ยาฆ่าปลวกจะช่วยป้องกันไม่ให้ปลวกมารบกวนที่รากยาง ก่อนทำการรองก้นหลุมควรทิ้ง หลุมที่ขุดแล้วไว้กลางแดดประมาณ 15 วัน เพื่อใช้แสงแดดกำจัดโรคราบางชนิด

5. การบำรุงรักษา

การบำรุงรักษา เป็นขั้นตอนที่สำคัญหลังปลูก เพื่อจะให้ต้นยางพาราที่ปลูกไว้มีปริมาณ เต็มพื้นที่ มีความเจริญเติบโตสมบูรณ์ สามารถกรีดเอาน้ำยางพารามาใช้ประโยชน์ได้ในเวลาที่กำหนด โดยทั่วไปยางพาราจะเป็นพืชชนิดโตเร็ว (Fast growing Spp.) มีความเติบโตเฉลี่ยทางเส้นรอบวงวัดที่ ระดับอก หรือ GBH (Girth at breast higth) ปีละ 8 -10 ซ.ม. จะทำการกรีดยางพาราเมื่ออายุหลัง ปลูก 6 -7 ปี หรือมีขนาด GBH 50 ซ.ม. ดังนั้นจึงจำเป็นต้องบำรุงรักษาต้นยางพาราให้ได้ขนาดที่ ต้องการภายในเวลา 6 - 7 ปี ถ้าการบำรุงรักษาไม่ดี โอกาส จะเปิดกรีดเพื่อสร้างรายได้จากยางพาราก็จะ ช้าไปด้วย การบำรุงรักษาที่สำคัญมีปลูกซ่อม กำจัดความคุมวัชพืช ใส่ปุ๋ย แต่งกิ่ง ป้องกันภัย ป้องกันไฟ และสำรวจอัตรารอดตายและความเติบโต ซึ่งจะได้แยกกล่าวในรายละเอียดต่อไป

5.1 ปลูกซ่อม หลังจากทำการปลูกไปแล้ว ต้นยางพาราส่วนหนึ่งจะตาย จากสาเหตุต่างๆ เช่น การปลูกไม่ประณีต ต้นยางพารากระทบแล้งหลังปลูก ถูกโรครา แมลง จำพวกปลวกทำลาย หรือเกิด จากภัย

ธรรมชาติเช่นฝนตกหนักน้ำท่วมโคนนาน หรือลมแรงกิ่งที่งอกจากตาพันธุ์ดีหัก เป็นต้น จำนวนการ ตายของยางพาราที่ปลูกยังแปรผันตรงกับวิธีการปลูกโดยวัสดุปลูกชนิดต่างๆด้วย การปลูกด้วยเมล็ดติดตา ในแปลงโอกาสการติดของตาจะน้อยหากหลังการติดตาเกิดความแห้งแล้ง ปกติจะรอดตายหรือติดตาได้ สำเร็จไม่เกิน 60% อีก 40% จำเป็นต้องปลูกซ่อม การปลูกด้วยกล้าตาเขียวหากกระทบแล้งหลังปลูก จะมี อัตราการรอดตายต่ำ ปกติไม่เกิน 70% การปลูกด้วยกล้าชำถุง จะมีอัตราการรอดตายสูงประมาณ 80 % ขึ้นไป เมื่อปรากฏว่าต้นยางพาราที่ปลูกตายก็จำเป็นต้องทำการนำกล้ายางพารามาปลูกซ่อมให้เต็มพื้นที่

ช่วงเวลาที่ทำการปลูกซ่อมควรเป็นช่วงที่มีฝนตกชุก ในปีแรกหลังปลูกเสร็จประมาณ 1 เดือน ระหว่างเดือน มิถุนายน-สิงหาคม ในปีที่สองปลูกซ่อมตั้งแต่ต้นฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม- มิถุนายนช่วงที่ 1 และประมาณเดือน สิงหาคม เป็นช่วงที่ 2 จะทำการปลูกซ่อมเพียง 2 ปี ปีที่ 3 เป็นต้น ไปไม่จำเป็นต้องปลูกซ่อมเพราะกล้าที่ปลูกซ่อมในปีที่ 3 จะโตไม่ทันกับกล้าต้นแรก จะกลายเป็นกล้าที่ถูก ข่ม (Suppress) ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์ ยกเว้นพื้นที่ที่ต้นยางพาราตาย ต่อเนื่องกันมากกว่า 3 ต้นเป็นต้นไป โดยพื้นที่นั้นไม่มีปัญหากับโครงสร้างดิน หรือมีระดับน้ำใต้ดินตื้น

กล้ายางพาราที่นำมาปลูกซ่อม ใช้กล้ายางพาราชำถุง ในปีแรกให้มีฉัตรใบ 1- 2 ฉัตร และ ปลูกซ่อมในปีที่ 2 ใช้กล้ายางพาราที่เลี้ยงไว้ค้างปีมีฉัตรใบประมาณ 3-4 ฉัตร ทั้งนี้เพื่อจะได้มีความ เจริญเติบโตได้ทันกล้าที่ปลูกก่อน

ก่อนจะทำการปลูกซ่อมจะต้องทำการสำรวจ ตรวจนับว่าในพื้นที่ปลูกมีต้นตายกี่ต้น เพื่อ จะได้นำกล้ายางพาราไปซ่อมได้ครบจำนวน และจะต้องทราบว่าต้นที่ตายอยู่ส่วนไหนของแปลงปลูก แสดง ตำแหน่งตายได้ง่ายๆโดยใช้เศษกระดาษเขียนจำนวนต้นตายไว้ที่หลักหัวแถวแต่ละแถว ผู้ที่จะเข้าทำการ

ปลูกซ่อมใช้คนงาน 2 คน จะหามกล้ายางพาราเข้าไปในแถวที่จะทำการปลูกซ่อมเท่ากับจำนวนต้นตายใน 2 แถวที่ติดกัน เมื่อปลูก ซ่อมในแถวที่ 1 เสร็จ เดินวกกลับมาแถวที่ 2 ปลูกซ่อมมาเรื่อยๆ จนหมดแถว กล้ายางพาราก็จะหมดพอดีเมื่อหมด 2 แถว รับกล้ายางพาราชุดใหม่ เพื่อจะเข้าปลูกซ่อม ในแถวที่ 3- 4 ต่อไป หากมีคนงานหลายชุด ผู้คุมงานจะเป็นผู้จัดแถวให้เข้าทำงาน

5.2 กำจัดควบคุมวัชพืช วัชพืชมีส่วนสำคัญในการยับยั้งชะลอความเจริญเติบโตของ ยางพารา จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการกำจัดและควบคุมวัชพืช ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอด ชั่วอายุของยางพารา วิธีการกำจัดวัชพืชมี 3 วิธี

5.2.1 ใช้แรงงาน โดยการใช้จอบถากรอบโคน ถากในแถว หรือถางระหว่าง แถว นิยมใช้ในขณะยางพารามีอายุน้อยๆ เศษวัชพืชจากการถากให้นำมาสุมโคน (Munching) เพื่อช่วย ลดการคายน้ำบริเวณโคนและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินเป็นการช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินด้วย เศษวัชพืชที่ได้ จากการถาง

5.2.2 ใช้เครื่องจักรกล ได้แก่การไถพรวนด้วยรถแทรกเตอร์ล้อยาง เป็นการ ปรับปรุงโครงสร้างของดิน หรือการใช้เครื่องตัดหญ้าตัดทั่วพื้นที่ เครื่องจักรกลสามารถดำเนินการได้เร็วทัน กับเวลา

5.2.3 ใช้สารเคมี สารเคมีที่นำมาใช้กำจัดวัชพืช จะเลือกใช้สารเคมีที่ไม่เกิดการตกค้างหรือทำลายสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น Glyphosate 48% เป็นต้น การใช้สารเคมีต้อง คำนึงถึงอายุของต้นยางพารา ปกติจะใช้สารเคมีเมื่อยางพารามีอายุ 3 ปีขึ้นไป ในการใช้แต่ละครั้งต้องระวัง ไม่ให้ยาเคมีฉีดพ่นถูกส่วนสีเขียวของลำต้น

5.3 ใส่ปุ๋ย ยางพาราที่นำมาปลูกปัจจุบัน เป็นยางพันธุ์ดีจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งความเจริญเติบโตให้ได้ขนาดกรีดเมื่อถึงกำหนดเวลา 6- 7 ปี เนื่องจากต้นตอพันธุ์ของยางพาราพันธุ์ดี ได้เมล็ด มาจากยางพาราพันธุ์ดีรุ่นก่อนๆ ถ้าได้ต้นตอพันธุ์ที่เป็นยางพารารุ่นแรกที่เรียกว่า พาราเดิม หรือพันธุ์ พื้นเมือง และสภาพดินที่ปลูกเป็นดินใหม่ การใส่ปุ๋ยก็ไม่จำเป็นมากนัก แต่ปัจจุบันยางพาราเดิมหรือพันธุ์ พื้นเมืองแทบไม่มีปลูกให้เก็บเมล็ดมาทำต้นตอยางพาราได้และพื้นที่ที่ปลูกส่วนมากก็เป็นพื้นที่เสื่อมโทรม หรือผ่านการปลูกพืชชนิดอื่นๆ มาแล้ว ดังนั้นการปลูกยางพาราเพื่อหวังผลในทางเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยที่ใช้กับยางพารามี 2 ชนิดคือปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมี ประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการควบคุมมาตรฐานของปุ๋ยอินทรีย์ มีแต่การควบคุมมาตรฐานของปุ๋ยเคมี สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร จึงได้แนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีกับสวนยางพาราโดยการใช้ปุ๋ยสำเร็จ หรือผสมเองก็ได้ โดยคำแนะนำนี้ จะเปลี่ยนแปลงสูตรปุ๋ยเป็นระยะ เป็นการปรับปรุงให้ทันสมัยตามผลงานที่ทำการวิจัยได้ โดยหลังสุดเมื่อปี 2542 สถาบันวิจัยยางได้แนะนำปุ๋ยเคมีไว้ดังนี้

5.3.1 ชนิดของปุ๋ย

สูตรที่	N	P	K	**ใช้กับ**	**สภาพดิน**
1	20	8	20	ก่อนเปิดกรีด	ดินทุกชนิดแหล่งปลูกยางพาราเดิม
2	20	10	12	ก่อนเปิดกรีด	ดินทุกชนิดแหล่งปลูกยางพาราใหม่
3	30	5	18	ยางพาราที่เปิดกรีดแล้ว	ทุกสภาพแหล่งดิน

5.3.2 ช่วงเวลาการใส่ปุ๋ยและอัตราปุ๋ยที่ใช้สำหรับยางพาราก่อนเปิดกรีด

ปีที่	ครั้งที่	อายุต้นยาง (เดือน)		อัตรากรัม/ต้น		
				แหล่งปลูกยางเดิม		แหล่งปลูกยางใหม่
				ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	ดินทุกชนิด
1	1	2	กรกฎาคม	70	100	60
	2	5	ตุลาคม	100	140	80
	3	11	เมษายน	130	170	100
2	4	14	กรกฎาคม	150	200	110
	5	16	กันยายน	150	210	110
	6	23	เมษายน	150	210	120
3	7	28	กันยายน	230	320	180
	8	36	พฤษภาคม	230	320	180
4	9	40	กันยายน	240	330	180
	10	47	เมษายน	240	330	180
5	11	52	กันยายน	260	360	200
	12	59	เมษายน	260	360	200
6	13	64	กันยายน	270	370	200
	14	71	เมษายน	270	370	200

เวลาการใส่ปุ๋ยอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความชื้นในดิน อาจจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ผสม ด้วยก็ได้และพยายามใส่ปุ๋ยหลังการกำจัดวัชพืช

5.3.3 การใส่ปุ๋ยยางพาราหลังเปิดกรีด ให้ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 500 กรัมต่อต้น ครั้งแรกต้นฤดูฝนหลังจากยางผลัดใบเมื่อใบอ่อนเริ่มเพสลาด ประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม ครั้งที่สอง ประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน สำหรับพื้นที่ดินใหม่หรือดินปลูกพืชคลุมดิน ใน 2 ปีแรกอาจจะไม่ต้อง ให้ปุ๋ย เพราะจะคงมีธาตุอาหารที่จำเป็นหลงเหลืออยู่

5.3.4 วิธีการใส่ปุ๋ยยางพารา มีหลายวิธี เลือกใช้ได้ตามปัจจัยต่างๆ

- การใส่แบบหว่าน เป็นการหว่านปุ๋ยทั่วบริเวณที่จะทำการใส่ปุ๋ย เหมาะกับพื้นที่สวน ยางพาราที่เป็นที่ราบและกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี ควรงดใช้กรณีมีฝนตกชุกเพราะจะทำให้น้ำฝนชะล้างปุ๋ยไปได้

- การใส่เป็นแถบ เป็นการใส่ปุ๋ยโดยโรยปุ๋ยเป็นแถบตามแนวแถวยางพารา วิธีนี้ใช้กับ พื้นที่ลาดชันเล็กน้อย โดยเจาะเป็นร่อง ใส่ปุ๋ยแล้วกลบ ควรใช้กับต้นยางพาราที่มีอายุ 2 ปี ขึ้นไป โดยแถบควรห่างจากโคนต้นประมาณ 1-1.50 เมตร ตามชั้นอายุของต้นยางพารา โดยสังเกตจากรัศมีใบเช่นกัน ความกว้างของแถบประมาณ 1 ตาจอบ หรือใช้รถไถนาติดผานเดียวเจาะร่อง ความลึกประมาณ 5 ซ.ม. หากลึกกว่านั้นจะตัดรากยางพาราให้เสียหายได้ สำหรับยางพาราที่กรีดแล้วทำร่องให้ห่างโคนต้น 1.50 เมตร ซึ่งจะมีรากที่มีประสิทธิภาพดูดซับปุ๋ยอยู่มาก

- การใส่แบบหลุม เป็นการขุดหลุมใส่ปุ๋ยแล้วกลบ เหมาะสำหรับพื้นที่ลาดชัน และพื้นที่ ที่มีฝนตกชุกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยขุดหลุมข้างลำต้น 2 หลุม ในครั้งต่อไปให้เปลี่ยนหลุมให้ตั้งฉากกับ 2 หลุมแรก ระยะห่างของหลุมจากโคนต้น เป็นไปตามชั้นอายุของต้นยางพารา ในกรณีที่กำจัดวัชพืชไม่ทัน หรือใส่ปุ๋ยที่ไม่ตรงกับการกำจัดวัชพืชควรใช้วิธีนี้เป็นหลัก การใส่ปุ๋ยโดยวิธีนี้ลดการสูญเสียปุ๋ยได้มาก

5.4 การตัดแต่งกิ่ง ต้นยางพาราพันธุ์ดี ก่อนจะทำการเปิดกรีดเอาน้ำยางพาราควรมีลำต้นเปลาตรง (Clear Bole) ประมาณ 3 เมตรจากพื้นดิน เพื่อสะดวกในการเปิดหน้ากรีด ช่วยทำให้ลมพัดโกรกได้ดี ลดความชื้นในแปลงป้องกันการเกิดโรคราในแปลงได้ระดับหนึ่ง และที่สำคัญเมื่อต้นยางพาราใกล้ครบรอบตัด ฟันสามารถกรีดยางพาราหน้าสูงได้ และจำหน่ายต้นไม้ได้ราคาดี เพราะราคาไม้ยางพาราจะมีราคาดีในส่วน ที่สามารถนำไปปอกเป็นวิเนียร์ทำผิวไม้อัดได้

ต้นยางพาราพันธุ์ดีจะแตกกิ่งมากน้อยในขณะกำลังเจริญเติบโตตามลักษณะจำเพาะของแต่ละชนิดพันธุ์ยางพาราจะแตกกิ่งมากเมื่อมีการชะงักความเจริญเติบโต ในช่วงกระทบกับความแห้งแล้ง หรือขาดปุ๋ย เพื่อปรับรูปทรงให้ได้ตามกำหนด จึงจำเป็นต้องมีการแต่งกิ่งยางพาราทุกระยะเมื่อตรวจพบมีกิ่งงอกออกมา จะทำการแต่งกิ่งประมาณ 3 ปีโดยมีหลักการดังนี้

ปีที่	การแต่งกิ่ง
1	ตัดทุกกิ่งที่สูงจากพื้น 30 ซม.ลงมา
2	ตัดทุกกิ่งที่สูงจากพื้น 130 ซม.ลงมา
3	ตัดทุกกิ่งที่สูงจากพื้น 300 ซม.ลงมา

การแต่งกิ่งจะต้องคำนึงถึงยอดของต้นยางพาราที่เหลือด้วย เพราะหากตัดแต่งกิ่งออกไป มาก ใบยางพาราที่มีหน้าที่สังเคราะห์แสงจะลดน้อยลงไปด้วยทำให้ความเจริญเติบโตลดน้อยลง ปกติจะตัด กิ่งออกแต่ละครั้งประมาณ 1 ใน 3 ของเรือนยอด ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการตัดแต่งกิ่ง ในปีแรกตัด แต่งได้ตลอดเวลา ปีที่ 2 และ 3 ควรดำเนินการเมื่อยางพาราเริ่มชะงักการเจริญเติบโต ประมาณเดือน ธันวาคม-มกราคม

5.5 ป้องกันภัย ภัยที่เกิดกับสวนยางพาราเกิดได้จากคน สัตว์ โรคราแมลง และภัยธรรมชาติ

- ภัยจากคน เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเกิดจากเจตนาที่ไม่หวังดีต่อเจ้าของสวน ยางพารา ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มักได้แก่การไม่เข้าใจในขั้นตอนของการบำรุงรักษา การถากวัชพืชรอบโคน หรือในแถว หรือพรวนโคนดำเนินการใกล้โคนต้นยางพาราขนาดเล็กทำให้กระทบกระเทือนถึงเรือน ราก การถางในแถวโดยมีดหรือเครื่องตัดหญ้าตัดลำต้นของต้นยางพารา หรือ มีดบาดลำต้น เป็นแผล การ พ่นสารเคมีกำจัดวัชพืชถูกยอดยางพาราทำให้ยอดของต้นยางพาราเหี่ยวเฉา หรือการใส่ปุ๋ยใกล้บริเวณโคน ทำให้ต้นยางพาราเหี่ยวตาย เป็นต้น ภัยที่เกิดจากเจตนา เช่นโกรธแค้นเจ้าของสวนยางพารา มาแอบฟันต้นยางพาราทิ้ง หรือใช้ยาฆ่าตอรดบริเวณโคนต้นทำให้ต้นยางพาราตายเป็นต้น

การป้องกันและแก้ไข ภัยที่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์สามารถแก้ไขได้โดยการให้ความรู้ และควบคุมการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด สำหรับภัยจากการเจตนาจำเป็นต้องแก้ไขโดยกระบวนการมวลชนสัมพันธ์และทางนิติศาสตร์

- ภัยจากสัตว์ เกิดได้ทั้งสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่า ภัยจากสัตว์เลี้ยง พบมากคือวัว ควาย เข้ามา กินหญ้าในแปลงปลูกยางพาราเหยียบย่ำถูกต้นยางขนาดเล็กเสียหาย หรือใช้ลำตัวเสียดสีกับเปลือกต้นยาง

การป้องกันและแก้ไข การล้อมรั้ว หรือการกำจัดวัชพืชที่เป็นอาหารของสัตว์เลี้ยงจะป้องกันได้ส่วนหนึ่งในบางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้ยามระวังสัตว์เลี้ยง ติดป้ายตักเตือนเจ้าของสัตว์ หรือพบปะพูดคุยกับเจ้าของสัตว์ หากดำเนินการแล้วยังแก้ปัญหาไม่ได้ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ในส่วนของสัตว์ป่าการทำแปลงให้เตียนโล่งอยู่โดยสม่ำเสมอป้องกันเม่นและหมีได้ สำหรับช้างป่าป้องกันได้โดยงดปลูกพืช อาหารช้างในพื้นที่ปลูกยางพาราจะทำให้ปัญหาเบาบางลง

- ภัยจากโรค รา แมลง ที่มักจะพบในแปลงยางพาราคือโรคใบยางพาราร่วงในช่วงฤดูฝน ที่เกิดจากรา ไฟทอปเทอรา ซึ่งเกิดกับยางพาราบางชนิดโดยเฉพาะพันธุ์ RRIM 600 โรคราดำทำลายท่อน้ำยางทำให้ยางพาราหน้าแห้งไม่มีน้ำยางพาราไหล โรคราสีชมพูที่กิ่งของยางพาราขนาดใหญ่ ในส่วนของเมลงที่พบมากคือปลวกกัดกินเปลือกรากที่แห้ง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างดินกับรากต้นยางพาราทำให้ต้นยางพาราเหี่ยวตาย ตัวด้วง หนอนทราย เพลี้ย หอย สามารถกำจัดโดยใช้สารฆ่าแมลง

การป้องกันและแก้ไข ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขจากสาเหตุของโรคราน้ัน โรคใบ ร่วงจากราไฟทอปเทอรา_ก่อนปลูกจะต้องศึกษาจากแผนที่ขอบเขตโรคระบาดยางพาราก่อนว่าเขตพื้นที่ที่ จะปลูกนั้นมีการระบาดของโรคนี้หรือไม่ หากมีต้องงดปลูกยางพาราพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้ แต่หากปลูก ไปแล้ว วิธีป้องกันเบื้องต้นคือ หยุดการแพร่กระจายของเชื้อราชนิดนี้ เชื้อราชนิดนี้ไม่สามารถติดต่อไปทาง

อากาศได้ พาหะของราชนิดนี้คือคน รถยนต์ ที่เคยผ่านแปลงที่มีราชนิดนี้ระบาด หรือเครื่องมือกรีดยางพารา ที่เคยใช้กับแปลงที่มีราชนิดนี้มาก่อนโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามการป้องกันก็ทำได้ยากยิ่ง ผลกระทบของโรค นี้ จะทำให้น้ำยางพาราลดปริมาณลงเพราะใบสีเขียวที่มีคลอโรฟิลล์ถูกทำลายการสร้างอาหารโดยการ สังเคราะห์แสงลดลง ดังนั้นหลังจากการเกิดใบร่วงผ่านไปแล้ว เจ้าของสวนจะต้องปรับปรุงแปลงปลูกโดย การใส่ปุ๋ย ยูเรีย เร่งการงอกของใบเพื่อให้การสังเคราะห์แสงเป็นไปตามปกติ

- ภัยจากธรรมชาติ เกิดจากความปรวนแปรของธรรมชาติรอบตัว เช่น ฝนตกหนักเกิด น้ำท่วมแปลงยางพาราขนาดเล็กแช่ขังอยู่หลายวัน ฝนทิ้งช่วงเกิดความแห้งแล้ง บางครั้งเกิดไฟป่าลุกเผาไหม้ แปลงปลูก ลมแรง ทำให้ต้นยางพาราโค่นล้ม ลมพายุหมุน ทำให้กิ่งยางพาราหัก หรือพายุไต้ฝุ่นทำลายพื้นที่ สวนยางพาราเป็นบริเวณกว้างเช่นกรณีไต้ฝุ่นเกย์ในปลายปี พ.ศ. 2532 ทำลายสวนยางพาราในจังหวัดชุมพร แผ่นดินไหวทำให้เกิดแผ่นดินแยกหรือยุบตัว บางครั้งแผ่นดินไหวในทะเลก่อให้เกิดคลื่นยักษ์ ซูนามิ ซัดใส่สวนยางพาราที่ปลูกริมทะเลได้รับความเสียหาย เฉกเช่นปลายปี พ.ศ. 2547 ที่ 6 จังหวัดภาคใต้เป็น ต้น

การป้องกันและแก้ไข ภัยจากธรรมชาตินับเป็นภัยที่ป้องกันแก้ไขได้ยาก เพราะเจ้าของ สวนจะไม่ทราบล่วงหน้าว่าจะเกิดภัยใดขึ้นในเวลาใด แต่ภัยธรรมชาติที่ไม่รุนแรงก็แก้ไขได้บ้าง เช่น

1) การป้องกันลมที่เกิดจากลมมรสุมซึ่งจะทำให้ต้นยางพาราที่มีอายุประมาณ 3 ปีขึ้นไปล้มจากลมมรสุมที่พัดแรง ได้แนะนำไว้แล้วในขั้นตอนของการปักหลักหมายปลูกแต่บางครั้ง กำหนดทิศทางของหลักไม่ได้หากเกิดลมมรสุมพัดแรงจะปรากฏในกรณีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วง ยางพาราล้มก่อนหน้าที่จะตัดแต่งกิ่ง หรือล้มไปก่อนแล้ว แก้ไขได้โดยการตัดยอดของต้นที่ล้ม แล้วใช้รถ แบคโฮ ขุดหลุมฝังใหม่ หรือขุดหลุมด้วยแรงคนปลูกใหม่ก็ได้

2) การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา ที่เกิดจากความแห้งแล้ง ในประเทศไทยจะเกิดความแห้งแล้งในช่วงปลายปีถึงต้นปีระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน การปลูกสร้างสวนยางพาราเป็น การลงทุนสูง หากถูกไฟไหม้เสียหายค่าตอบแทนต่างๆ ที่จะได้รับเป็นศูนย์ จึงจำเป็นต้องป้องกันไฟไหม้ อย่างได้ผล หลักการสำคัญของการป้องกันไฟคือการลดวัชพืชออกจากแปลงให้มากที่สุด เมื่อมีวัชพืชอยู่ น้อยไฟก็ไม่เกิดขึ้นในแปลง การป้องกันไฟมีหลายวิธี แต่ที่ได้ผลที่สุดสำหรับการป้องกันไฟในแปลง ยางพาราคือ

2.1) ใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางไถพรวนระหว่างแถวของยางพารา โดยใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางติดผานไถ 7 จาน ไถระหว่างแถวดำเนินการระหว่างเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม จะทำให้วัชพืชถูกไถพลิกทับอยู่ใต้ผิวดิน สำหรับขี้ไถในแปลงยางพาราอายุ 1 ปีไถแยกจากโคน ยางพาราอายุ 2-6 ปี

2.2) การทำแนวป้องกันไฟ วิธีนี้ใช้กับสวนยางพาราที่ปลูกในพื้นที่ลาดชันทุกชั้นอายุ และยางพาราที่เปิดกรีดแล้วทุกสภาพพื้นที่ เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวเครื่องจักรเข้าไปทำงานไม่ได้ วิธีการ ทำแนวกันไฟ โดยการใช้จอบถากวัชพืช กวาดรวมกองกลาง และทำการชิงเผา แนวกันไฟที่จะทำ ทำรอบ เขตแปลง ริมทางตรวจการ และทำแนวย่อยในแถวยางพาราเพื่อให้มีวัชพืชหลงเหลืออยู่น้อยที่สุด และถ้าสามารถถากวัชพืชออกจากแปลงปลูกมาเผาได้มากที่สุดก็จะปลอดภัยที่สุด อย่างไรก็ตามกรณีมีพื้นที่มากๆ การจะทำให้วัชพืชหมดสิ้นไปในครั้งเดียวจะไม่ทันกับความแห้งแล้ง จึงควรทำกิจกรรมต่างๆ เป็นขั้นเป็น ตอน ดังนี้

- ทำแนวกันไฟรอบแปลง และทางตรวจการก่อนโดยถากหญ้าด้วยจอบกว้าง ประมาณ 20 เมตร กวาดวัชพืชรวมกลางแถวยางพาราและทำการชิงเผาในเวลากลางคืน การชิงเผาควร ระวังมิให้มีความรุนแรงโดยจำกัดกองเชื้อไฟให้มีขนาดเล็ก และห่างต้นยางให้มากที่สุด

- ต่อมาทำแนวซอยเข้ากลางล๊อคที่เหลือไปเรื่อยๆ จนหมดพื้นที่

ข้อควรระวังในการทำแนวกันไฟและชิงเผา

1) ระหว่างทำแนวป้องกันไฟและชิงเผาไม่เสร็จ จะใช้ยามระวังไฟในเวลากลางคืน

2) แปลงที่จะทำการถากเตียนในแนวกันไฟได้จะต้องกำจัดวัชพืชมาอย่างต่อเนื่อง

3) ในกรณีพื้นที่ลาดเทการทำแนวกันไฟในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ควรกองเศษวัชพืชไว้ใกล้ แถวที่อยู่ข้างล่างมากกว่าข้างบน เพราะเวลาเผาไฟยอดไฟจะเอียงขึ้นเขา กองวัชพืชควรมีความกว้างไม่เกิน 50 ซม.

4) วัชพืชที่ถางหรือถากไว้ให้ทำการเผาโดยเร็วไม่ควรทิ้งไว้เกิน 7 วัน ควรจะชิงเผาขณะที่เศษวัชพืชมีความชื้นหลงเหลืออยู่บ้าง จะทำให้การชิงเผาสะดวกขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนเนื้อที่ด้วย หาก พื้นที่เป็นผืนใหญ่ควรวางแผนการถางวัชพืชเป็นตอนช่วย และชิงเผาไปตามลำดับ ไม่ควรถางวัชพืชหมด คราวเดียวทั้งแปลงแล้วค่อยจุดเพราะจะทำให้หญ้าแห้งกรอบ ไฟไหม้รุนแรง

5) ช่วงเวลาการชิงเผาที่ดีที่สุดระหว่างเดือน พฤศจิกายน-มกราคม ซึ่งเป็นช่วงอากาศเย็น ใช้เวลาระหว่าง 18.00 น. - 24.00 น .

6) การเริ่มเผาให้เริ่มจากทางใต้ลมก่อนเสมอ โดยเลือกแถวที่อยู่ใต้ลมที่สุด และในแถวก็ให้เผาจากใต้ลมเช่นกันเมื่อแถวแรกไฟไหม้ไปประมาณ 10 เมตร จึงเผาแถวที่ 2 โดยใน 1 แถวมีคนงาน ประจำ 2 คน สำหรับในพื้นที่ลาดเท ให้เริ่มเผาจากยอดเขาลงหาตีนเขา

7) อุปกรณ์ประจำตัวคนงานที่มีหน้าที่ ชิงเผาคนที่ 1 มีถังฉีดน้ำคนที่ 2 มีไม้ตีไฟ เมื่อไฟลุกแรงคนงานทั้ง 2 จะชะลอการลุกไหม้ด้วยการใช้อุปกรณ์ดับไฟที่มี และเมื่อเผาแต่ละแถวเสร็จแล้วจะทำ การดับไฟที่คงไม้เศษไม้ปลายไม้เป็นถ่านไฟให้หมด

8) ในเช้าของวันรุ่งขึ้นจะต้องจัดคนงาน 1 หมู่ออกตรวจสอบบริเวณที่เผาผ่านไปแล้วเมื่อคืน หากปรากฏมีไฟยังคุกรุ่นอยู่ในแปลงปลูกให้ดับให้หมด เวลาที่ตรวจสอบที่ดีที่สุดคือประมาณ 11.00 น. ซึ่งแดดเริ่มร้อนขึ้น

อย่างไรก็ดี การจำกัดวัชพืชอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจะช่วยให้การชิงเผากระทำได้ง่ายและไม่มีผลกระทบต่อต้นยาง กล่าวคือ การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชประเภทใบเลี้ยงเดี่ยวให้หมดจากแปลงตั้งแต่ ยังมีขนาดเล็ก และเมื่อวัชพืชเปลี่ยนสภาพเป็นใบเลี้ยงคู่ ให้ทำการกำจัดบ่อยครั้งให้ย่อยสลายในฤดูฝนให้ มากจะช่วยให้มีเศษวัชพืชเหลือตกค้างในฤดูแล้งน้อยลงมาก

5.6 สำรวจอัตรารอดตายและความเจริญเติบโต สำรวจอัตรารอดตายและความเติบโต เป็นการประเมินผลการทำงานที่ผ่านมาในทุกๆปี ว่า มีความสำเร็จ หรือผิดพลาดประการใด เพื่อจะได้แก้ไขได้ในปีต่อไป ข้อมูลที่ต้องสำรวจ คือ

- เปอร์เซ็นต์รอดตาย คือจำนวนต้นยางพาราที่รอดตายในแต่ละปี การปลูกยางพารา โดยทั่วไปควรมีจำนวนต้นรอดตายในปีแรกไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ปีที่สองไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 และปีที่ สามไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 จึงจะประสพผลสำเร็จ

- ความโตทางเส้นรอบวงระดับอก(Girth at Breast high) หรือเรียกย่อๆว่า GBH คือความโตทางเส้นรอบวงในระดับ 1.50 ม. ใช้หน่วยวัดเป็น เซนติเมตร ยางพาราเป็นพืชโตเร็ว

- ความสูง ต้นยางพาราจะมีความสูงเฉลี่ยเมื่อโตพร้อมกรีดที่อายุ 6-7 ปีประมาณ 12- 15 เมตรตามลักษณะของแต่ละชนิดพันธุ์และการจัดระยะปลูกดังนั้นความสูงเฉลี่ยทุกปีน่าจะเพิ่มขึ้นปีละ 2 เมตรเป็นอย่างน้อยถ้าเริ่มปลูกทันในเดือนพฤษภาคม ของทุกปี การวัดความสูงวัดจากพื้นดินถึงเรือนยอด นิยมใช้หน่วยวัดเป็นเมตร

ช่วงเวลาของการดำเนินการควรดำเนินการเมื่อต้นยางพาราชะงักการเจริญเติบโตจากความแห้งแล้งประมาณเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ของทุกปี ข้อมูลทั้งสามอย่างสามารถตรวจวัดพร้อมกันได้ จำนวนต้นที่เป็นตัวอย่างที่ใช้ตรวจวัดขึ้นอยู่กับปริมาณพื้นที่ที่ปลูก โดยข้อเท็จจริงแล้วหากสำรวจตรวจวัด ได้ถึง 100% ข้อมูลจะถูกต้องมาก

6. การเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา

6.1 การเตรียมการก่อนกรีดยางพารา เมื่อยางพาราที่ปลูกไว้มีอายุ 6 – 6.5 ปีเต็ม จะต้องทำการตรวจสอบดูว่ายางพาราที่ ปลูกไว้มีขนาดโตที่จะทำการกรีดยางได้ประมาณ ร้อยละเท่าใด โดยการวัดความโตทางเส้นรอบวงที่ระดับ อก ว่ามียางพาราที่โตเกิน 50 ซม.จำนวนเท่าได ทำเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจนโดยอาจจะใช้สีแดงทาไว้เป็น รูปเครื่องหมายใดๆก็ได้ การเปิดกรีดในปีแรกควรมีจำนวนต้นที่ได้ขนาดมากกว่า 50% ของจำนวนปลูก ทั้งหมด ปัจจุบันนิยมกรีดยางพาราหน้าแรกที่ความสูง 75 ซ.ม. ขนาดของลำต้นอาจจะเล็กกว่าเดิมได้บ้าง แต่ไม่ควรต่ำกว่า 45 ซ.ม.หากมีจำนวนต้นที่กรีดได้น้อยกว่า 50% ให้เปิดกรีดในปีที่ 7 ซึ่งสามารถกรีดได้ ทุกต้นแล้ว ยกเว้นต้นที่ปลูกซ่อมในปีที่ 2 และยังมีขนาดเล็ก

6.2 การกรีดยาง ระบบการกรีดยางของสวนป่า ใช้ระบบการเปิดหน้ากรีด 1/3 ของลำต้น กรีด 2 วัน หยุด 1 วัน

ข้อปฏิบัติของผู้กรีดยางพาราในแปลงกรีด ผู้กรีดยางจะต้องปฏิบัติในเรื่อง ต่างๆ ดังนี้

ก. ตำแหน่งที่จะทำการเปิดกรีดยางพารา โดยทั่วไปจะเปิดกรีดที่ระดับความสูง 1.50 เมตรเหนือรอยเท้าช้าง แต่จากการวิจัยของสถาบันวิจัยยาง แนะนำว่าเฉพาะหน้ากรีดแรกให้เปิดกรีด ที่ความสูง 75 ซ.ม. เหนือรอยเท้าช้างจะเหมาะสมที่สุด

ข. กรีดยางจากซ้ายบนมาขวาล่าง ให้มีความลาดเอียงของหน้ากรีด ประมาณ 35 องศา ก่อนเปิดกรีดจะต้องทำรอยขีด หน้าหลัง เพื่อไม่ให้หน้ากรีดล้ำไปด้านหนึ่งด้านใด และนำลวดรับ จอกยางมาผูกไว้ต่ำจากหน้ากรีดประมาณ 6 - 8 นิ้ว ในร่องรอยขีดด้านหน้าต่ำกว่าหน้ากรีดประมาณ 4 นิ้วให้ปักลิ้นยางเพื่อรับน้ำยางลงจอกรับน้ำยาง

ค. การกรีดยางแต่ละครั้ง ต้องสูญเสียเปลือกน้อยที่สุด ไม่เกินครั้งละ 2-3 มิลลิเมตร ในหนึ่งเดือนสูญเสียเปลือกไม่เกิน 3 ซ.ม.

ง. กรีดยางทุกวันที่ฝนไม่ตกระหว่างเวลา 04.00 - 06.00 น. เริ่มเก็บน้ำยาง 06.00 - 08.00 น. วันไหนกรีดยางไม่ได้ให้แจ้งให้เจ้าของสวนยางพาราทราบ การเปิดกรีดยาง สัปดาห์แรก ให้หงายจอกรับน้ำยางไว้เพื่อทำเศษยาง เมื่อน้ำยางเริ่มไหลดีแล้วจึงเก็บน้ำยางสดส่งจุดชั่งใน กรณีขายน้ำยางสดหรือนำไปแปรรูปที่โรงงานกรณีทำยางแผ่นดิบ หลังการเก็บน้ำยางแต่ละครั้ง ให้คว่ำจอกไว้ที่ลวดรับน้ำยาง แม้จะมีน้ำยางไหลอยู่ก็ตาม เพื่อป้องกันกรดในอากาศ หรือที่มาพร้อมน้ำฝนไป ตกค้างอยู่ในจอกยาง ซึ่งจะทำให้จอกยางสกปรกทำให้น้ำยางที่กรีดวันต่อไปแข็งตัวในจอกได้

จ. ไม่กรีดยางในวันที่ฝนตกจนหน้ากรีดเปียกชื้น

ฉ.เศษยางทุกประเภทเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นให้รวบรวมส่งเจ้าของสวนยาง ยางพาราเพื่อนำไปจำหน่ายแบ่งผลประโยชน์ตามข้อตกลง

ช. ผู้กรีดยางต้องทายาป้องกันเชื้อราผสมดินในหน้ากรีดที่ผ่านมาแล้วทุกเดือน

ซ. อุปกรณ์ที่ใช้ในการกรีดยางอันได้แก่ มีดกรีดยาง หินลับมีดกรีดยาง เครื่องให้ แสงสว่างในเวลากลางคืน ถังเก็บรวบรวมน้ำยางสด เป็นอุปกรณ์ส่วนตัวที่ผู้กรีดยางต้องหามาด้วยตนเอง

ทั้งนี้ จำนวนวันกรีดรวมต่อปีไม่ควรเกิน 160 วัน

6.3 การเก็บรวบรวมน้ำยางสด

ต้นยางพาราที่ได้ทำการกรีดยางทุกต้นจะมีน้ำยางสดไหลลงจอกที่หงายรับไว้ประมาณ 2-3 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะหยุดไหล ช่วงเวลาการไหลขึ้นอยู่กับอุณหภูมิในแปลงกรีดด้วย หากเป็นช่วงอากาศหนาวเย็นจะไหลนานกว่าช่วงอากาศร้อน ผู้กรีดยางจะต้องใช้การสังเกตเอง เมื่อน้ำยางพาราส่วน ใหญ่หยุดไหลแล้วผู้กรีดยางพาราจะเก็บน้ำยางพาราลงถังเก็บ ซึ่งเป็นถังปากกว้างเท่าก้นถัง เมื่อเก็บน้ำยาง หมดทุกต้นแล้ว จึงเทใส่ถังที่มีฝาปิดเพื่อการขนส่ง เมื่อรวบรวมน้ำยางได้แล้วก็จะเข้าสู่ขบวนการจำหน่ายต่อไป

6.4 การคำนวณผลผลิตรายปี

การคำนวณผลผลิตเพื่อประมาณการเป้าหมายรายปี ดำเนินการดังนี้

- กรณีแปลงเปิดกรีดหลัง 3 ปีขึ้นไป ได้จากการเก็บสถิติย้อนหลังรายแปลงของสวนป่าเพื่อหาค่าเฉลี่ยต่อไร่ จากนั้นจึงนำมาใช้คำนวณประมาณการเป้าหมายปีถัดไป ดังสมการ

ค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิตน้ำยางพารารายแปลง (กก./ไร่) x พื้นที่ (ไร่) = เป้าหมายรายแปลง

- กรณีแปลงเปิดกรีด 1-3 ปีแรก การคำนวณผลผลิตจากการอ้างอิงข้อมูลผลผลิตจากสถาบันวิจัยยาง ดังสมการ

ข้อมูลผลผลิตยางเปิดกรีดตามอายุ 1-3 ปี รายแปลง (กก./ไร่) x พื้นที่ (ไร่) = เป้าหมายรายแปลง

ตารางแสดงข้อมูลอัตราผลผลิตยางพาราตามอายุการเปิดกรีดยางพาราพันธุ์ RRIM 600

ปีกรีด	1	2	3
ผลผลิต (กก./ไร่)	171	233	280

ดังนั้น ผลรวมของเป้าหมายรายแปลง = เป้าหมายผลผลิตยางพาราประจำปี

7. การทำไม้ยางพารา

ไม้ยางพารา เป็นผลผลิตสุดท้ายที่เจ้าของสวนยางพาราจะได้รับเมื่อครบรอบตัด ฟัน หรือเมื่อหยุดกรีดยางพาราแล้ว เนื้อไม้ยางพารามีประโยชน์ในวงการอุตสาหกรรมมาก ราคาจะขึ้นลง ตามปัจจัยต่างๆ หลายประการ เช่น ภาวะความต้องการของตลาดโลก ขนาดของไม้จำนวนของต้นยางพารา ที่คงเหลือ ความใกล้ไกลจากตลาดหรือท่าเรือ สภาพพื้นที่ปลูก เส้นทางคมนาคม ฤดูกาล และราคายางพารา แผ่นดิบและราคาน้ำยางสดเป็นต้น

ภาวะความต้องการของตลาดโลก เนื้อไม้ยางพาราส่วนใหญ่จะส่งออกไปขาย ยังต่างประเทศ มีผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปในประเทศบ้าง แต่ไม่มากนัก เมื่อตลาดโลกมีความต้องการเนื้อไม้ ยางพารามากราคาไม้ยางพาราในประเทศก็จะปรับตัวสูงขึ้นด้วย

ขนาดของไม้และลักษณะต้นยางพารา ต้นยางพาราขนาดใหญ่ เปราตรง สามารถนำไปปอกเป็นไม้วีเนียร์ทำผิวไม้อัดได้ หรือแปรรูปเป็นไม้หน้ากว้างตั้งแต่ 6 นิ้วขึ้นไป ราคาซื้อ ขายในสวนจะสูงกว่าไม้ขนาดเล็กซึ่งใช้ประโยชน์ได้น้อยกว่า ขนาดของไม้ยางพารา และลักษณะของต้น ยางพาราขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ยาง ยางพาราพันธุ์ RRIM 600 มีขนาดเล็กกว่ายางพาราพันธุ์ GT 1 และ PB 235 แต่พันธุ์ PB 235 มีลำต้นเปลาตรงกว่าพันธุ์ GT 1 สภาพดินที่ปลูกยางพารา ยางพาราชนิด เดียวกันปลูกในดินร่วนปริมาณน้ำฝนมากย่อมมีขนาดใหญ่กว่าส่วนที่ปลูกในพื้นที่ดินทรายและปริมาณ น้ำฝนน้อย และอายุของต้นยางพาราต้นยางพาราที่อายุมากย่อมมีเนื้อไม้มากกว่าต้นยางพาราที่อายุน้อยกว่า

จำนวนของต้นยางพาราที่คงเหลือ ในการคำนวณราคาเพื่อซื้อขายไม้ ยางพารายืนต้นจะต้องคำนึงถึงขนาดและจำนวนต้นยางพาราด้วย การซื้อขายมักจะตกลงราคาเป็นไร่ โดยคิด 1 ไร่มีจำนวนต้นยางพารา 70 ต้น หากมีต้นยางเหลืออยู่น้อยจำนวนไร่ที่ใช้ในการจ่ายเงินจะน้อยกว่าพื้นที่ จริงด้วย เช่นมีพื้นที่ปลูกยางพารา 10 ไร่ แต่มีต้นยางพาราคงเหลือ 560 ต้น ผู้ซื้อจะคิดราคาให้= 560/70 = 8 ไร่ เท่านั้น

ความใกล้ไกลจากตลาดหรือท่าเรือ ผู้ซื้อต้นยางพาราจากสวนยางมักนำไป แปรรูปที่โรงเลื่อยไม้ยางพาราตามท้องที่ต่างๆ หากสวนยางพาราอยู่ไกลจากโรงเลื่อยมากราคาก็ต้องต่ำกว่า สวนยางพาราที่อยู่ใกล้โรงงานแปรรูปไม้ยางพาราก็ต้องส่งเนื้อไม้ที่แปรรูปแล้วไปยังโรงงานอื่นๆ หรือ ท่าเรือ ตลาดของไม้แปรรูปยางพาราส่วนมากจะอยู่ที่ กรุงเทพฯ หรือชานเมือง ดังนั้นราคาเนื้อไม้ยางพารา ในภาคตะวันออกจึงสูงกว่าราคาเนื้อไม้ยางพาราในภาคใต้

สภาพพื้นที่ปลูก ยางพาราที่ปลูกในพื้นที่ลาดชัน การทำไม้ออกยากกว่า ยางพาราที่ปลูกในพื้นที่ราบ ราคาซื้อขายย่อมต่ำกว่ายางพาราในพื้นที่ราบ

เส้นทางคมนาคม เป็นปัจจัยสำคัญในการขนส่งไม้ยางพาราไปโรงงาน แปลง ยางพาราที่ปลูกไว้ริมถนนที่สามารถใช้ขนส่งได้ทุกฤดูกาล ราคาจะดีกว่า ยางพาราที่ปลูกไกลเส้นทาง คมนาคมที่ผู้ซื้อจะต้องทำทางเข้าไปขนไม้ยางพารา บางครั้งเป็นที่ตาบอดจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ผ่านสวนยางพาราเจ้าอื่น ราคาซื้อขายจะต่ำกว่ากรณีแรก

ฤดูกาล เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดราคาซื้อขายไม้ยางพาราเช่นกัน พ่อค้า ชอบซื้อเนื้อไม้ในฤดูร้อนเพราะการขนส่งสะดวก แต่คนขายหรือเจ้าของสวนขอบขายในฤดูฝน เพราะ ในช่วงฤดูร้อนยังกรีดยางพาราได้ ดังนั้นราคาซื้อขายไม้ยางพาราในฤดูฝนจึงถูกกว่าในฤดูร้อน

ราคายางพาราแผ่นดิบและราคาน้ำยางสด ในขณะที่ราคาน้ำยางลดหรือ ยางพาราแผ่นดิบมีราคาดี เจ้าของสวนจะชะลอการขายต้นยางพารา ราคาไม้ยางพาราในขณะนั้นจึงสูง

การจัดทำแผนการทำไม้ 25 ปี

สวนป่าจะดำเนินการสำรวจกำลังผลิตไม้ประจำปีโดยนับตั้งแต่ปี 2556 จะเป็นการสำรวจ 100% ของพื้นที่ เพื่อจัดทำและปรับปรุงแผนการทำไม้ให้สอดคล้องกับอายุต้นยางพารา, ปริมาณกำลังผลิต และนโยบายของ อ.อ.ป. และคำนวณหาปริมาณความเพิ่มพูนรายปี (Annual Yield Increment : AYI) เพื่อประกอบการพิจารณาแผนการทำไม้ประจำปี

สมการคำนวณปริมาตรไม้ยางพาราพันธุ์ RRIM 600

$v = 4E\text{-}05g^{2.1963}$

v = ปริมาตรไมยาง (ลบ.ม.)

g = เสนรอบวงของลำตน (ซม.)

ที่มา : นายอารักษ จันทุมาและคณะ.2548. สถาบันวิจัยยาง,กรมวิชาการเกษตร

สมการคำนวณปริมาณความเพิ่มพูนรายปี (Annual Yield Increment : AYI)

AYI = ปริมาตรไม้ (ลบ.ม.) / อายุ (ปี) / พื้นที่ (ไร่)

การเตรียมการก่อนตัดฟัน ก่อนจะมีการโค่นล้มตัดฟันจะต้องมีขั้นตอนใน การดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

1) แจ้งขอรับเงินสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) การขายยางพาราแผ่นดิบและน้ำยางสดปัจจุบัน เมื่อมีการแปรรูปน้ำยาง และส่งออกไปจำหน่ายยัง ต่างประเทศ รัฐบาลจะหักค่า พรีเมี่ยม (Premium) ไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อมอบให้สำนักงานสงเคราะห์การทำ สวนยางนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการสงเคราะห์เจ้าของสวนยางพาราเมื่อมีการโค่นยางพาราแปลงเก่าและปลูก ใหม่ ในปี พ.ศ. 2549 จะจ่ายให้เกษตรกรไร่ละ 7,300.- บาทในเวลา 6 ปี ดังนั้นก่อนจะตัดโค่นต้น ยางพาราประมาณ 2 ปี เจ้าของสวนต้องติดต่อสำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางในบริเวณใกล้เคียง ซึ่ง ทาง สกย. จะมาตรวจสอบรายละเอียดต่างๆ และกำหนดช่วงเวลาการรับทุนให้

2) การขายไม้ยางพารา เมื่อ สกย.อนุมัติกองทุนให้แล้ว สวนป่าจะต้องดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับการทำไม้ยางพาราของ อ.อ.ป. ซึ่งโดยปกติแล้วจะดำเนินการกำหนดราคาขายเป็นไร่ เมื่อได้ผู้รับซื้อ สวนป่าจะดำเนินการส่งมอบพื้นที่ให้แก่ผู้รับซื้อเพื่อดำเนินการทำไม้ยางพาราในแปลงออกทั้งหมด (Clear Cutting) โดยใช้แรงงานคน ผสมผสานกับการใช้เครื่องจักรกล ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ อ.อ.ป. เป็นผู้ควบคุมการทำไม้ให้เป็นไปตามสัญญาซื้อขาย เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น จะมีคณะกรรมการตรวจรับพื้นที่เพื่อดำเนินการปลูกทดแทนในพื้นที่ทำไม้ต่อไป

3) การเบิกจ่ายค่างวดจาก สกย. สกย.จะไม่จ่ายเงินให้ในครั้งเดียว แต่จะจ่ายให้ เป็นงวดๆบางงวดเป็นการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช หรือปุ๋ย สกย.จะจ่ายเป็นสารเคมีและปุ๋ยให้แทนเงินสด เจ้าของสวนยางพาราจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ สกย.กำหนดหนดโดยเคร่งครัด เมื่อดำเนินงาน เสร็จแต่ละงวด ให้รายงาน สกย. สกย.จะส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบถูกต้องแล้วจึงจะจ่ายค่างวดต่อไป

กระบวนการดำเนินงานควบคุมตรวจสอบติดตามด้านการทำไม้ (Chain of Custody : CoC)

1) สวนป่าดำเนินการทำไม้ตามแผนการทำไม้ 25 ปี และเป้าหมายการผลิตตามแผนธุรกิจประจำปี โดยขออนุมัติดำเนินการทำไม้กับทางองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคใต้ และเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการ สำรวจกำลังผลิตและวิธีการจำหน่ายไม้

2) เมื่อได้รับอนุมัติแผนการทำไม้ สวนป่ายื่นหนังสือกรมป่าไม้เพื่อแจ้งความประสงค์ขอทำไม้ออก กรมป่าไม้จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการสำรวจกำลังผลิต 100% และสวนป่าชำระเงินธรรมเนียมค่าขายไม้แก่กรมป่าไม้ตามระเบียบ

3) สวนป่าดำเนินการยื่นความประสงค์ขอรับทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ต่อสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเขตท้องที่

4) คณะกรรมการสำรวจกำลังผลิตฯ รายงานผลการสำรวจ และกำหนดวิธีการจำหน่ายไม้ยางพาราให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคใต้ทราบ และพิจารณาอนุมัติ พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคาขั้นต่ำเสนอองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เพื่อพิจารณาอนุมัติ

5) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาค ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการประกาศประมูลขายไม้ยางพารา, ผู้ควบคุมการทำไม้, ผู้ควบคุมการเคลื่อนย้ายไม้ และคณะกรรมการตรวจรับพื้นที่หลังการทำไม้

6) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาค หรือองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขต (ตามแต่การมอบอำนาจ) ดำเนินการประกาศประมูลขายไม้ยางพารา เมื่อครบตามกระบวนการได้ผู้ชนะการประมูลและดำเนินการจัดทำสัญญาซื้อขายแล้ว จะรายงานสำเนาสัญญาซื้อขายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขต และสวนป่าทราบ เพื่อดำเนินการส่งมอบพื้นที่ทำไม้

7) เจ้าหน้าที่ควบคุมการทำไม้ ดำเนินการควบคุม/ดูแลให้ผู้ซื้อตามสัญญาดำเนินการโค่นล้มไม้ ตัดปลายไม้ ชักลาก ถอนตอไม้ ขนย้ายไม้มาไว้ริมทางตรวจการณ์โดยรถแทรกเตอร์ล้อยาง และตัดทอนไม้ริมทางตรวจการณ์ เพื่อขนย้ายไม้ขึ้นรถบรรทุก โดยใช้รถคีบ/แรงงานคน

8) สวนป่าออกหนังสือกำกับการเคลื่อนย้ายไม้ยางพาราจำนวน 2 ชุด (ต้นฉบับ/คู่ฉบับ) ให้ผู้ซื้อเพื่อขนส่งไม้ไปยังโรงงาน/โรงชั่ง (ต่อรอบการชั่ง)

9) โรงงาน/โรงชั่ง ดำเนินการชั่งน้ำหนัก เจ้าหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนย้ายไม้ตรวจสอบ และลงรายละเอียดตามหนังสือกำกับการเคลื่อนย้ายฯ สวนป่าเก็บต้นฉบับ และมอบคู่ฉบับให้ผู้ซื้อ

10) เมื่อผู้ซื้อดำเนินการทำไม้เสร็จสิ้นตามสัญญา คณะกรรมการตรวจรับมอบพื้นที่ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ทำไม้ และรายงานผลให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคทรา**บ**

ตารางที่ 6-2 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยที่นมสำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ และสถานภาพทางการอนุรักษ์ ที่จัดโดย IUCN (2015) สผ. (2548) ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites)

อันดับ/วงศ์/ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความชุกชุม	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
อันดับ Scandentia							
Family Tupaiidae							
กระแตเหนือ	*Tupaia belangeri*	R	C	LC	LC	P	II
อันดับ Lagimorpha							
Family Leporidae							
กระต่ายป่า	*Lepus peguensis*	R	C	LC	LC	P	-
Family Murudae							
หนูท้องขาว	*Rattus rattus*	R	VC	LC	-	N	-
Family Sciuridae							
พญากระรอก	*Ratufa biocolar*	R	UC	NT	VC	P	-
กระจ้อน	*Menetes berdmorei*	R	C	LC	LC	P	-
กระรอกหลากสี	*Callosciurus finlaysonii*	R	VC	LC	LC	P	-
อันดับ Carnivora							
Family Canidae							
หมาใน	*Cuon alpinus*	R	UC	EN	VU	P	II
Family Mustelidae							
หมาหริ่ง	*Melogale personata*	R	UC	DD	LC	P	-
อันดับ Artiodactyla							
Family Suidae							
หมูป่า	*Sus scrofa*	R	C	LC	-	N	-
Family Cervidae							
เก้ง	*Muntiacus vaginalis*	R	UC	LC	NT	P	-

หมายเหตุ

1 อักษรย่อแสดงประเภทของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; R = สัตว์ประจำถิ่น

2 อักษรย่อแสดงความชุกชุมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; VC = ชุกชุมมาก หรือ very common,
C = ชุกชุมปานกลาง หรือ common และ UC = ชุกชุมน้อย หรือ uncommon

3 อักษรย่อแสดงสถานภาพของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่จำแนกโดย IUCN (2012) สผ. (2548) พ.ร.บ. สัตว์ป่า (2535) และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (Cites) ; EN = ใกล้สูญพันธุ์ หรือ Endangered, NT = ใกล้ถูกคุกคาม หรือ Near Threatened, LC = ไม่เป็นกังวล หรือ Least concern VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือ Vulnerable, DD = มีข้อมูลไม่เพียงพอ หรือ data deficient สัตว์ป่าสงวน (Reserved animal = R) สัตว์ป่าคุ้มครอง (Protected animal = P) สัตว์ป่านอกประเภท (Non protected animal = N) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 1 (I) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 2 (II)

ตารางที่ 6-3 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยที่นมสำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงปลูกยางพาราปี 2547 ปี 2549 ปี 2550 ปี 2553 และปี 2556

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2547	2549	2550	2553	2556
กระแตเหนือ	*Tupaia belangeri*	-	-	-	-	-
กระต่ายป่า	*Lepus peguensis*	-	+	+	+	+
หนูท้องขาว	*Rattus rattus*	+	+	+	+	+
พญากระรอก	*Ratufa biocolar*	-	-	-	-	-
กระจ้อน	*Menetes berdmorei*	-	-	-	-	-
กระรอกหลากสี	*Callosciurus finlaysonii*	+	+	+	+	+
หมาใน	*Cuon alpinus*	-	-	-	-	-
หมาหริ่ง	*Melogale personata*	-	+	-	-	-
หมูป่า	*Sus scrofa*	-	-	-	-	-
เก้ง	*Muntiacus vaginalis*	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-4 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยที่นมสำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงป่าธรรมชาติ แปลงปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และปี 2522/2523

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2517/2518	2519/2520	2520/2521	2521/2522	2522/2523
กระแตเหนือ	*Tupaia belangeri*	+	-	+	+	+
กระต่ายป่า	*Lepus peguensis*	+	+	+	+	+
หนูท้องขาว	*Rattus rattus*	-	-	+	+	+
พญากระรอก	*Ratufa biocolar*	-	+	-	-	-
กระจ้อน	*Menetes berdmorei*	-	+	+	+	-
กระรอกหลากสี	*Callosciurus finlaysonii*	+	+	+	+	+
หมาใน	*Cuon alpinus*	+	-	-	-	-
หมาหริ่ง	*Melogale personata*	-	-	-	-	-
หมูป่า	*Sus scrofa*	+	-	-	+	-
เก้ง	*Muntiacus vaginalis*	-	-	-	+	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-5 ชนิดนกป่าที่พบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ และสถานภาพทางการอนุรักษ์ที่จัดโดย IUCN (2015) สผ. (2548) ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites)

อันดับ/วงศ์/ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความชุกชุม[2]	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
อันดับ Accipitriformes							
Family Accipitridae							
เหยี่ยวรุ้ง	*Spilornis cheela*	R	UC	LC	NT	P	II
อันดับ Columbiformes							
Family Columbidae							
นกเขาเขียว	*Chalcophaps indica*	R	C	LC	LC	P	-
นกเขาชวา	*Geopelia striata*	R	UC	LC	LC	N	-
อันดับ Coraciiformes							
Family Coraciidae							
นกตะขาบทุ่ง	*Coracias benghalensis*	R	VC	LC	LC	P	-
Family Cuculidae							
นกกระปูดใหญ่	*Centropus sinensis*	R	C	LC	LC	P	-
นกกาเหว่า	*Eudynamys scolopaceus*	R	C	LC	LC	P	-
นกบั้งรอกใหญ่	*Phaenicophaeus tristis*	R	UC	LC	LC	P	-
Family Meropidae							
นกจาบคาเล็ก	*Merops orientalis*	R	VC	LC	LC	P	-
นกจาบคาเคราน้ำเงิน	*Nyctyornis athertoni*	R	VC	LC	LC	P	-
อันดับ Galliformes							
Family Phasianidae							
นกกระทาทุ่ง	*Francolinus pintadeanus*	R	C	LC	LC	P	-
ไก่ป่า	*Gallus gallus*	R	C	LC	LC	P	-
ไก่ฟ้า	*Lophura* sp.	R	VC	LC	LC	P	-
อันดับ Passeriformes							
Family Chloropseidae							
นกเขียวก้านตองหน้าผากสีทอง	*Chloropsis aurifrons*	R	C	LC	LC	P	-
Family Cisticolidae							
นกกระจิบธรรมดา	*Orthotomus sutorius*	R	VC	LC	LC	P	-
Family Corvidae							
อีกา	*Corvus levaillantii*	R	VC	LC	LC	P	-
นกปีกลายสก๊อต	*Garrulus glandarius*	R	UC	LC	LC	P	-

ตารางที่ 6-5 (ต่อ)

อันดับ/วงศ์/ ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความ ชุกชุม[2]	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
Family Dicruridae							
นกแซงแซวหางปลา	*Dicrurus macrocercus*	R	C	LC	LC	P	-
นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก	*Dicrurus remifer*	R	C	LC	LC	P	-
Family Fringillidae							
นกกระติ๊ดใหญ่ปีกลาย	*Mycerobas melanozanthos*	R	UC	LC	LC	P	-
Family Muscicapidae							
นกกางเขนดง	*Copsychus malabaricus*	R	C	LC	LC	P	-
นกกางเขนบ้าน	*Copsychus saularis*	R	C	LC	LC	P	-
Family Nectariniidae							
นกกินปลีคอสีน้ำตาล	*Anthreptes malacensis*	R	VC	LC	LC	P	-
อันดับ Pelecaniformes							
Family Ardeidae							
นกยางควาย	*Bubulcus coromandus*	R	VC	LC	LC	P	-
อันดับ Piciformes							
Family Megalaimidae							
นกตีทอง	*Psilopogon haemacephalus*	R	VC	LC	LC	P	-
นกโพระดกธรรมดา	*Psilopogon lineatus*	R	C	LC	LC	P	-
อันดับ Psittaciformes							
Family Sturnidae							
นกเอี้ยงสาลิกา	*Acridotheres tristis*	R	C	LC	LC	P	-
นกเอี้ยงหงอน	*Acridotheres grandis*	R	C	LC	LC	P	-
อันดับ Strigiformes							
Family Strigidae							
นกเค้าจุด	*Acridotheres tristis*	R	VC	LC	LC	P	-
นกฮูก	*Otus lettia*	R	VC	LC	LC	P	II
นกแสก	*Tyto alba*	R	VC	LC	NT	P	-

หมายเหตุ

1 อักษรย่อแสดงประเภทของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; R = สัตว์ประจำถิ่น

2 อักษรย่อแสดงความชุกชุมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; VC = ชุกชุมมาก หรือ very common,
C = ชุกชุมปานกลาง หรือ common และ UC = ชุกชุมน้อย หรือ uncommon

3 อักษรย่อแสดงสถานภาพของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่จำแนกโดย IUCN (2012) สผ. (2548) พ.ร.บ. สัตว์ป่า (2535) และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (Cites) ; EN = ใกล้สูญพันธุ์ หรือ Endangered, NT = ใกล้ถูกคุกคาม หรือ Near Threatened, LC = ไม่เป็นกังวล หรือ Least concern VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือ Vulnerable, DD = มีข้อมูลไม่เพียงพอ หรือ data deficient สัตว์ป่าสงวน (Reserved animal = R) สัตว์ป่าคุ้มครอง (Protected animal = P) สัตว์ป่านอกประเภท (Non protected animal = N) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 1 (I) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 2 (II)

ตารางที่ 6-6 นกป่าที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยใน สวนป่าแปลงปลูกยางพารา ปี 2547 ปี 2549 ปี 2550 ปี 2553 และปี 2556

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2547	2549	2550	2553	2556
นกเขาชวา	*Geopelia striata*	+	+	+	+	+
นกกระปูดใหญ่	*Centropus sinensis*	-	+	+	+	-
นกกาเหว่า	*Eudynamys scolopaceus*	+	+	+	+	+
นกบั้งรอกใหญ่	*Phaenicophaeus tristis*	-	+	+	+	+
ไก่ป่า	*Gallus gallus*	-	+	+	+	+
นกกระจิบธรรมดา	*Orthotomus sutorius*	+	+	+	+	+
อีกา	*Corvus levaillantii*	+	+	+	+	+
นกปีกลายสก๊อต	*Garrulus glandarius*	+	-	-	+	-
นกแซงแซวหางปลา	*Dicrurus macrocercus*	-	-	-	+	-
นกกระติ๊ดใหญ่ปีกลาย	*Mycerobas melanozanthos*	+	-	-	-	-
นกกางเขนดง	*Copsychus malabaricus*	-	-	+	+	-
นกกางเขนบ้าน	*Copsychus striata*	-	+	+	-	-
นกกินปลีคอสีน้ำตาล	*Anthreptes malacensis*	-	+	-	-	-
นกยางควาย	*Bubulcus coromandus*	-	+	-	-	-
นกตีทอง	*Psilopogon haemacephalus*	-	-	+	+	+
นกโพระดกธรรมดา	*Psilopogon lineatus*	-	-	-	+	+
นกเอี้ยงสาริกา	*Acridotheres tristis*	-	-	+	+	-
นกเอี้ยงหงอน	*Acridotheres grandis*	+	+	+	+	+
นกแสก	*Tyto alba*	-	+	+	-	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-7 นกป่าที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยใน สวนป่าแปลงป่าธรรมชาติ แปลงปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และปี 2522/2523

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2517/ 2518	2519/ 2520	2520/ 2521	2521/ 2522	2522/ 2523
เหยี่ยวรุ้ง	*Spilornis cheela*	-	-	-	+	-
นกเขาเขียว	*Chalcophaps indica*	-	+	+	+	+
นกเขาชวา	*Geopelia striata*	+	+	+	+	+
นกตะขาบทุ่ง	*Coracias benghalensis*	-	-	+	+	+
นกกระปูดใหญ่	*Centropus sinensis*	-	+	+	+	-
นกกาเหว่า	*Eudynamys scolopaceus*	-	-	+	+	-
นกบั้งรอกใหญ่	*Phaenicophaeus tristis*	-	-	+	-	-
นกจาบคาเล็ก	*Merops orientalis*	+	+	+	+	+
นกจาบคาเคราน้ำเงิน	*Nyctyornis athertoni*	-	-	-	+	+
นกกระทาทุ่ง	*Francolinus pintadeanus*	-	-	-	-	+
ไก่ป่า	*Gallus gallus*	+	+	+	+	+
ไก่ฟ้า	*Lophura* sp.	-	+	-	-	-
นกเขียวก้านตองหน้าผากสีทอง	*Chloropsis aurifrons*	-	+	-	-	-
อีกา	*Corvus levaillantii*	+	+	+	+	+
นกปีกลายสก๊อต	*Garrulus glandarius*	-	-	+	-	-
นกแซงแซวหางปลา	*Dicrurus macrocercus*	-	-	+	-	-
นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก	*Spilornis cheela*	-	-	+	-	-
นกกระติ๊ดใหญ่ปีกลาย	*Chalcophaps indica*	-	-	+	-	+
นกกางเขนดง	*Copsychus malabaricus*	-	+	+	+	+
นกตีทอง	*Psilopogon haemacephalus*	-	+	+	-	-
นกโพระดกธรรมดา	*Psilopogon lineatus*	-	+	+	+	+
นกเอี้ยงสาริกา	*Acridotheres tristis*	+	-	-	-	-
นกเอี้ยงหงอน	*Acridotheres grandis*	-	+	+	+	+
นกเค้าจุด	*Athene brama*	-	+	-	-	-
นกฮูก นกเค้ากู่	*Otus lettia*	-	+	-	-	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-8 สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ และสถานภาพทางการอนุรักษ์ ที่จัดโดย IUCN (2015) สผ. (2548) ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites)

อันดับ/วงศ์/ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความชุกชุม[2]	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
อันดับ Squamata							
Family Agamidae							
แย้	*Leiolepis reevesi*	R	C	-	NT	N	-
กิ้งก่าแก้ว	*Calotes emma*	R	VC	-	LC	P	-
กิ้งก่าบิน	*Draco* sp.	R	UC	LC	LC	P	-
Family Colubridae							
งูเขียวปากจิ้งจก	*Ahaetulla prasina*	R	C	LC	-	N	-
งูเขียวกาบหมาก	*Gonyosoma oxycephalum*	R	C	LC	-	P	-
งูสิงตาโต	*Ptyas korros*	R	C	-	LC	P	-
งูสิงหางลาย	*Ptyas mucosus*	R	UC	-	LC	P	II
งูทางมะพร้าว	*Elaphe radiata*	R	C	-	-	N	-

ตารางที่ 6-8 (ต่อ)

อันดับ/วงศ์/ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความชุกชุม[2]	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
งูปี่แก้ว	*Oligodon fasciolatus*	R	C	LC	-	N	-
งูสายม่าน	*Dendrelaphis pictus*	R	C	-	-	N	-
Family Elapidae							
งูเห่าไทย	*Naja kaouthia*	R	C	LC	LC	P	II
Family Gekkonidae							
จิ้งจกดินสยาม	*Dixonius siamensis*	R	C	-	LC	N	-
ตุ๊กแกบ้าน	*Gekko gecko*	R	VC	-	LC	N	-
จิ้งจกบ้านหางหนาม	*Hemidactylus frenatus*	R	VC	LC	LC	N	-
Family Natricidae							
งูลายสอใหญ่	*Xenochrophis piscator*	R	UC	-	LC	N	III
Family Scincidae							
จิ้งเหลนบ้าน	*Eutropis multifasciata*	R	VC	-	LC	N	-
จิ้งเหลนข้างลาย	*Mabuya* sp.	R	VC	-	-	N	-
Family Varanidae							
ตะกวด	*Varanus bengalensis*	R	UC	LC	-	P	I
Family Viperidae							
งูเขียวหางไหม้	*Cryptelytrops albolabris*	R	C	LC	-	N	-
งูกะปะ	*Calloselasma rhodostoma*	R	C	LC	LC	N	-

Family Xenopeltidae							
งูแสงอาทิตย์	*Xenopeltis unicolor*	R	C	LC	LC	P	-
อันดับ Testudines							
Family Geoemydidae							
เต่านา	*Malayemys macrocephala*	R	UC	-	LC	P	-
Family Testudinidae							
เต่าเหลือง เต่าเพ็ก	*Indotestudo elongata*	R	UC	EN	NT	P	II

หมายเหตุ

1 อักษรย่อแสดงประเภทของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; R = สัตว์ประจำถิ่น

2 อักษรย่อแสดงความชุกชุมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; VC = ชุกชุมมาก หรือ very common,
C = ชุกชุมปานกลาง หรือ common และ UC = ชุกชุมน้อย หรือ uncommon

3 อักษรย่อแสดงสถานภาพของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่จำแนกโดย IUCN (2012) สผ. (2548) พ.ร.บ. สัตว์ป่า (2535) และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (Cites) ; EN = ใกล้สูญพันธุ์ หรือ Endangered, NT = ใกล้ถูกคุกคาม หรือ
Near Threatened, LC = ไม่เป็นกังวล หรือ Least concern VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือ Vulnerable, DD = มีข้อมูลไม่เพียงพอ หรือ data deficient สัตว์ป่าสงวน (Reserved animal = R) สัตว์ป่าคุ้มครอง (Protected animal = P) สัตว์ป่านอกประเภท (Non protected animal = N) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 1 (I) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 2 (II)

ตารางที่ 6-9 สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงปลูกยางพารา ปี 2547 ปี 2549 ปี 2550 ปี 2553 และปี 2556

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2547	2549	2550	2553	2556
แย้	*Leiolepis reevesi*	+	+	+	+	+
กิ้งก่าแก้ว	*Calotes emma*	+	+	+	+	+
กิ้งก่าบิน	*Draco* sp.	+	+	+	-	-
งูสิงตาโต	*Ptyas korros*	-	-	+	-	-
งูทางมะพร้าว	*Elaphe radiata*	+	+	+	+	+
งูสายม่าน	*Elaphe radiata*	-	+	-	-	-
จิ้งจกดินสยาม	*Dixonius siamensis*	-	-	-	-	+
ตุ๊กแกบ้าน	*Gekko gecko*	+	+	+	+	+
จิ้งเหลนบ้าน	*Eutropis multifasciata*	+	+	+	+	+
จิ้งเหลนข้างลาย	*Mabuya* sp.	+	+	+	+	+
งูเขียวหางไหม้	*Cryptelytrops albolabris*	+	+	+	+	+
งูกะปะ	*Calloselasma rhodostoma*	+	+	+	+	+

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-10 สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และปี 2522/2523

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2517/2518	2519/2520	2520/2521	2521/2522	2522/2523
แย้	*Leiolepis reevesi*	+	+	+	+	+

กิ้งก่าแก้ว	*Calotes emma*	+	+	+	+	+
งูเขียวปากจิ้งจก	*Ahaetulla prasina*	+	+	+	+	+
งูเขียวกาบหมาก	*Gonyosoma oxycephalum*	-	+	-	-	-
งูสิงตาโต	*Ptyas korros*	-	+	+	+	-
งูสิงหางลาย	*Ptyas mucosus*	-	+	+	+	+
งูทางมะพร้าว	*Elaphe radiata*	-	-	-	-	+
งูปี่แก้ว	*Oligodon fasciolatus*	+	+	+	+	+
งูเห่าไทย	*Naja kaouthia*	+	+	+	+	-
จิ้งจกบ้านหางหนาม	*Hemidactylus frenatus*	-	+	+	+	+
งูลายสอใหญ่	*Xenochrophis piscator*	-	-	+	+	+
จิ้งเหลนบ้าน	*Eutropis multifasciata*	+	+	+	+	+
จิ้งเหลนข้างลาย	*Mabuya* sp.	+	+	+	+	+
ตะกวด	*Varanus bengalensis*	-	-	-	-	+
งูเขียวหางไหม้	*Cryptelytrops albolabris*	+	+	+	+	+
งูแสงอาทิตย์	*Xenopeltis unicolor*	-	+	+	+	+
เต่านา	*Malayemys macrocephala*	-	-	-	+	-
เต่าเหลือง	*Indotestudo elongata*	-	+	+	+	+

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-11 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ และสถานภาพทางการอนุรักษ์ ที่จัดโดย IUCN (2015) สผ. (2548) ตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites)

อันดับ/วงศ์/ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	ประเภท[1]	ความชุกชุม[2]	สถานภาพ [3]			
				IUCN	สผ.	พ.ร.บ.	Cites
อันดับ Anura							
Family Bufonidae							
คางคกบ้าน	*Duttaphrynus melanostictus*	R	VC	LC	-	N	-
คางคกเล็ก	*Ingerophrynus parvus*	R	UC	LC	LC	P	-
Family Microhylidae							
อึ่งแดง อึ่งลาย	*Calluella guttulata*	R	C	LC	LC	N	-
อึ่งอ่างบ้าน	*Kaloula pulchra*	R	VC	LC	LC	N	-
อึ่งน้ำเต้า	*Microhyla fissipes*	R	UC	LC	LC	N	-
Family Dicroglossidae							
กบนา	*Hoplobatrachus rugulosus*	R	UC	LC	LC	N	-
กบหงอน	*Limnonectes gyldentolpei*	R	C	LC	LC	N	-
เขียดจะนา	*Occidozyga lima*	R	VC	LC	LC	N	-
Family Rhacophoridae							
ปาดบ้าน	*Polypedates leucomystax*	R	UC	LC	LC	N	-
Family Ranidae							
กบอ่อง	*Polypedates leucomystax*	R	UC	LC	-	N	-
กบหนอง	*Hylarana nigrovittata*	R	UC	LC	-	N	-

หมายเหตุ

1 อักษรย่อแสดงประเภทของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; R = สัตว์ประจำถิ่น

2 อักษรย่อแสดงความชุกชุมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม; VC = ชุกชุมมาก หรือ very common,
C = ชุกชุมปานกลาง หรือ common และ UC = ชุกชุมน้อย หรือ uncommon

3 อักษรย่อแสดงสถานภาพของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่จำแนกโดย IUCN (2012) สผ. (2548) พ.ร.บ. สัตว์ป่า (2535) และบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (Cites) ; EN = ใกล้สูญพันธุ์ หรือ Endangered, NT = ใกล้ถูกคุกคาม หรือ Near Threatened, LC = ไม่เป็นกังวล หรือ Least concern VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือ Vulnerable, DD = มีข้อมูลไม่เพียงพอ หรือ data deficient สัตว์ป่าสงวน (Reserved animal = R) สัตว์ป่าคุ้มครอง (Protected animal = P) สัตว์ป่านอกประเภท (Non protected animal = N) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 1 (I) บัญชีการค้าสัตว์ป่าที่ 2 (II)

ตารางที่ 6-12 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงปลูกยางพารา ปี 2547 ปี 2549 ปี ปี 2553 และปี 2556

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2547	2549	2550	2553	2556
คางคกบ้าน	*Duttaphrynus melanostictus*	+	+	+	+	+
เขียดจะนา	*Occidozyga lima*	+	-	-	-	-
ปาดบ้าน	*Polypedates leucomystax*	-	+	-	-	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ

ตารางที่ 6-13 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบบริเวณสวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามถิ่นที่อาศัยในสวนป่าแปลงป่าธรรมชาติ ปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และปี 2522/2523

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	2517/2518	2519/2520	2520/2521	2521/2522	2522/2523
คางคกบ้าน	*Duttaphrynus melanostictus*	+	+	+	+	+
คางคกเล็ก	*Ingerophrynus parvus*	-	-	+	-	-
อึ่งแดง	*Calluella guttulata*	-	+	+	+	-
อึ่งอ่างบ้าน	*Kaloula pulchra*	-	+	+	-	-
อึ่งน้ำเต้า	*Microhyla fissipes*	-	+	+	+	-
กบนา	*Hoplobatrachus rugulosus*	-	+	+	+	-
กบหงอน	*Limnonectes gyldentolpei*	-	-	+	-	-
เขียดจะนา	*Occidozyga lima*	-	+	+	-	-
ปาดบ้าน	*Polypedates leucomystax*	+	+	+	+	-
กบอ่อง	*Polypedates leucomystax*	-	-	+	-	-
กบหนอง	*Hylarana nigrovittata*	-	-	+	+	-

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่พบ และ (+) หมายถึง พบ